

«Υγείά μου, πλούτη μου»

*Στο δρόμο και στο πάλεμα
και στο λιθάρι,
των ευγενών Αγώνων
λάμψε την ορμή...*

Κωστής Παλαμάς

Ευγένιος Τριβιζάς

Η Δόνα Τερηδόνα

Ζούσε κάποτε στην Ισπεπονία μια πεντάμορφη κυρά που τη λέγανε Δόνα Τερηδόνα. Η Δόνα Τερηδόνα είχε το πιο γλυκό και φωτεινό χαμόγελο του κόσμου. Όσο γλυκό και φωτεινό όμως ήταν το χαμόγελό της, τόσο μοχθηρή και ύπουλη ήταν η ψυχή της.

Κάθε πρωί η Δόνα Τερηδόνα ρωτούσε τον καθρέφτη της, έναν αστραφτερό καθρέφτη με χρυσή, γυαλιστερή κορνίζα:

– Καθρέφτη, καθρεφτάκι, ποια στον κόσμο αυτό έχει το χαμόγελο το πιο γλυκό;

– Αναμφισβήτητα εσείς, Δόνα Τερηδόνα, και αυτό δεν το λέω για να σας κολακέψω, απαντούσε ο καθρέφτης.

Μια μέρα συνέβη κάτι το εντελώς αναπάντεχο. Η Δόνα Τερηδόνα ρώτησε, όπως συνήθιζε, τον πιστό της καθρέφτη:

– Καθρέφτη, καθρεφτάκι, ποια στον κόσμο αυτό έχει το χαμόγελο το πιο γλυκό;

– Το ομορφότερο χαμόγελο στον κόσμο το έχει η Λουκία.

– Τι έκανε, λέει; Λουκία; Ποια είναι αυτή η χαζο-Λουκία;

– Δεν την ξέρεις;

– Όχι! Πού να την ξέρω;

– Είναι ένα κοριτσάκι, που μόλις μετακόμισε στη γειτονιά μας.

Την άλλη μέρα η Δόνα Τερηδόνα έβαλε σε εφαρμογή το σατανικό της σχέδιο. Πρώτα απ' όλα έστειλε τρεις γορίλες με σομπρέρο,* που είχε στη δούλεψή της, να αρπάξουν τον οδοντογιάτρο της περιοχής και να τον φυλακίσουν στα ανήλιαγα* υπόγεια του πύργου της.

Ύστερα άνοιξε ένα ζαχαροπλαστείο στην οδό Ουράνιου Τόξου, ακριβώς απέναντι από το σπίτι που έμενε η Λουκία.

Όταν το άλλο πρωί η Λουκία βγήκε στο δρόμο, για να πάει στο σχολείο, είδε το ζαχαροπλαστείο με τις βιτρίνες φίσκα* από τούρτες, σοκολατάκια, πάστες και λουκουμάκια. Τα λιγουρεύτηκε και μπήκε μέσα.

– Καλημέρα σας.

– Καλημέρα! τη γλυκοχαιρέτησε η Δόνα Τερηδόνα μ' ένα πλατύ χαμόγελο. Τι επιθυμείς, καλό μου κοριτσάκι;

– Αυτά εδώ τα γλειφιτζούρια, τα μεγάλα, τα στριφογυριστά, με τα τρία χρώματα, πόσο έχουνε;

– Δωρεάν.

– Τότε θα πάρω ένα ή μάλλον τρία. Κι αυτές εδώ οι τρούφες;

– Οι τρούφες; Για να δω τον τιμοκατάλογο... Δωρεάν!

– Αλήθεια; Βάλτε μου τότε μισό κιλό ή μάλλον ενάμισι.

Η Δόνα Τερηδόνα περίμενε μερικές μέρες, για να δώσει τον καιρό στη Λουκία να φάει τα ψώνια

της, και ρώτησε νωχελικά* τον καθρέφτη:

* μεγάλο
καπέλο

* σκοτεινά

* γεμάτες

* βαριεστημένα

– Καθρέφτη, καθρεφτάκι, ποια στον κόσμο αυτό έχει το χαμόγελο το πιο γλυκό;

– Ε, δεν είπαμε; αποκρίθηκε ο καθρέφτης. Η Λουκία!

– Ποια Λουκία, μωρέ; Είσαι στα καλά σου; Δε χαλάσανε τα δόντια της;

– Όχι.

– Γιατί;

– Επειδή η Λουκία δεν είναι καμιά χαζούλικη μικρούλα. Είναι τετραπέρατη. Κάθε βράδυ πλένει καλά καλά τα δόντια της. Ποτέ, μα ποτέ δεν το ξεχνάει.

Η Δόνα Τερηδόνα κάλεσε τους γορίλες με τα σομπρέρο, τους έδωσε ένα τσουβάλι και τους είπε:

– Πηγαίνετε στο σχολείο της Λουκίας. Μόλις τη δείτε να στρίβει τη γωνία, ριχτείτε της, αρπάξτε την και κουβαλήστε την εδώ.

– Μάλιστα. Στις προσταγές σας.

Οι γορίλες πήρανε ένα τσουβάλι, ανεβήκανε στη μοτοσικλέτα τους, πήγανε στο σχολείο και περιμένανε κρυμμένοι πίσω από μια βελανιδιά. Μόλις είδανε τη Λουκία να βγαίνει, χυμήξανε, την αρπάξανε, τη βάλανε στο τσουβάλι, την πήγανε στον πύργο και την κλειδώσανε σε ένα δωμάτιο που το είχε ετοιμάσει ειδικά για το σκοπό αυτό η Δόνα Τερηδόνα.

Κάθε μέρα οι γορίλες πήγαιναν στο κελί της Λουκίας τα πιο εξαίσια ζαχαρωτά!

– Όχι! Όχι! Όχι!!! Δε θα τ' αγγίξω, έλεγε μέσα της. Δε θα τ' αγγίξω, γιατί δεν έχω μαζί μου οδοντόβουρτσα και θα χαλάσουνε τα δόντια μου αν τα φάω.

Όσο περνούσαν όμως οι μέρες και δεν έβαζε μπουκιά στο στόμα της, τόσο πιο δύσκολο ήταν να αντιστέκεται στον πειρασμό.

Την έβδομη μέρα οι γορίλες φέρανε στο κελί μια υπέροχη, τεράστια, πανέμορφη, δεκαώροφη γαμήλια τούρτα. Η Λουκία δεν άντεξε άλλο, άρπαξε το

κουτάλι, πήρε μια μεγάλη, μια πελώρια, μια τεράστια κουταλιά και ετοιμάστηκε να τη βάλει στο στόμα της.

– Συγγνώμη! άκουσε τότε μια ψιλή φωνίτσα. Εσύ είσαι η Λουκία;

– Ναι. Ποιος μιλάει;

– Εγώ. Το γκρίζο ποντίκι με την κίτρινη ουρά. Εδώ στο πάτωμα. Σου 'φερα ένα μήνυμα. Είναι δεμένο στην ουρά μου με μια κόκκινη κλωστή.

– Μήνυμα; Ποιος το στέλνει;

– Διάβασέ το και θα δεις.

Η Λουκία πήρε το μήνυμα και το διάβασε.

Λουκία,

Είμαι ο Θανάσης ο οδοντίατρος. Βρίσκομαι φυλακισμένος στο αντικρινό κελί. Σε θαυμάζω, Λουκία. Αλλά δεν υπάρχει λόγος να χαλάς τη ζαχαρένια σου. Κάνε ό,τι σου πει ο Ποντικοσουρταφέρτας, το έμπιστο ποντίκι που σου έφερε το μήνυμα.

*Με ανυπόκριτο * θαυμασμό
Θανάσης Πολφός*

* ειλικρινή

– Τι πρέπει να κάνω; ρώτησε η Λουκία.

– Να ξεγελάσεις τη Δόνα Τερηδόνα, εξήγησε ο Ποντικοσουρταφέρτας.

– Μπα, αλήθεια; Και πώς, παρακαλώ, θα την κάνω να πιστέψει ότι έφαγα την τούρτα, αν δεν τη φάω;

– Θα τη φάω εγώ και η παρέα μου.

– Και πώς θα την κάνω να πιστέψει ότι χαλάσανε τα δόντια μου;

– Θα τα μαυρίσεις με το καρβουνάκι.

– Ποιο καρβουνάκι;

– Αυτό που μου έδωσε ο κύριος Πολφός.

Πέσανε όλα πάνω στη γαμήλια τούρτα και ώσπου να πεις «ποντικοουρά», δεν είχε μείνει ούτε ψίχουλο. Στο μεταξύ η Λουκία μαύρισε με το καρβουνάκι τα δόντια της.

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκαν βήματα. Ήταν η Δόνα Τερηδόνα και οι γορίλες που έρχονταν να δουν αν η Λουκία είχε φάει την τούρτα.

– Για να δω τα δοντάκια σου, είπε μελιστάλαχτα η Δόνα Τερηδόνα. Για άνοιξε το στοματάκι σου!

– Ορίστε, χαμογέλασε η Λουκία.

– Βλέπω ότι μαυρίσανε τα δοντάκια σου.

– Αλήθεια; Τι κρίμα!

– Κατάμαυρα είναι. Έχουνε τα μαύρα τους τα χάλια. Δίνε του τώρα. Και αν θες τη συμβουλή μου, μην πολυχαμογελάς, γιατί, αν τύχει να σε δει κανείς, θα του κοπεί η χολή του, και ποιος τον σώζει!

– Ευχαριστώ για την ευγενική σας συμβουλή, καλή μου κυρία. Θα τη λάβω σοβαρά υπ' όψη μου. Μπορώ να πηγαίνω τώρα;

– Μπορείς! απάντησε η Δόνα Τερηδόνα. Αφήστε την ελεύθερη, έδωσε εντολή στους γορίλες. Και τον οδοντογιατρό επίσης. Δεν τον χρειαζόμαστε πια. Έτσι που έγιναν τα δόντια τής χαζούλας, δε θεραπεύονται με τίποτα.

Δραστηριότητες

1. Διασκευάζουμε την ιστορία σε κόμικς και την παρουσιάζουμε στην τάξη.
2. Μοιραζόμαστε σε τρεις ομάδες: η πρώτη θα γράψει για τη Δόνα, η δεύτερη για τη Λουκία και η τρίτη για το μαγικό καθρέφτη. Κάθε ομάδα διαβάζει την ιστορία της στην τάξη.
3. Δημιουργούμε μια φανταστική ηρωίδα, της δίνουμε το όνομα «Μάχη Συνάχι» και γράφουμε τη βιογραφία της.

Ευγένιος Τριβιζάς (Αθήνα 1946)

Διδάσκει σε Πανεπιστήμιο της Αγγλίας. Έχει γράψει παραμύθια, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα και ποιήματα. Χρησιμοποιεί το χιούμορ και τη φαντασία για να μιλήσει στα παιδιά για θέματα όπως η καταστροφή της φύσης, η ειρήνη, οι σχέσεις των ανθρώπων. Μερικά από τα έργα του: *Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι*, *Τα τρία μικρά λυκάκια*, *Το όνειρο του σκιάχτρου*: οι σειρές: *Η Χαρά και το Γκουντούν* και *Το νησί των πυροτεχνημάτων*, *Φρουτοπία* (κόμικς), *Το τηγάνι του δήμιου*.

Πρόταση για διάβασμα

Αγγελική Βαρελλά, «Το ελεφαντάκι που είχε πονόδοντο», από το βιβλίο *Δράκε, δράκε, είσ' εδώ*; εκδ. Πατάκη.

Σοφία Ζαραμπούκα

Ο ωραίος Δαρείος

Όποιος τον έβλεπε να κάθεται και να καμαρώνει στο παράθυρο έσκαγε απ' τη ζήλια του. Ήταν λεπτός με πράσινα μάτια, γκριζος, γυαλιστερός, με κόκκινο λουράκι.

Αμίλητος, πίσω απ' το τζάμι, καμιά φορά ακίνητος για ώρες, έμοιαζε ψεύτικος.

Ζούσε με το αφεντικό του, τον κύριο Τίτο, που ήταν διαιτολόγος-μουσικολόγος.

Ήξερε δηλαδή όλες τις τροφές και τι πρέπει να τρώει ο καθένας, και όλες τις μουσικές και τα όργανα.

Κάθε πρωί ο Δαρείος και ο διαιτολόγος Τίτος τρώγανε το ίδιο πρωινό.

Ένα αυγό, πορτοκαλάδα, γάλα και ψωμί με μέλι.

Ο Δαρείος τηγανητό.

Ο Τίτος βραστό.

Ο Δαρείος γάλα.

Ο Τίτος πορτοκαλάδα.

Ψωμί με μέλι και οι δύο.

Ο Δαρείος βλέπει τηλεόραση μόνο αν έχει Μίκυ Μάους. Αλλιώς, ξαπλώνει στον καναπέ και διαβάζει Μίκυ Μάους. Καμιά φορά ανεβαίνει στο πρεβάζι του παράθυρου και χαζεύει έξω τη νυχτερινή ζωή των άλλων γάτων. Εκεί, γύρω απ' τις σακούλες με τα σκουπίδια, είναι όλοι μαζεμένοι. Ένας γάτος έχει βρει κάτι καλό κι ο άλλος τον κυνηγάει. Ένας μικρούλης τρώει τσιπς και ένας ψωριάρης βρήκε μια πάστα μισοφαγωμένη. «Αυτή είναι ζωή», λέει μέσα του ο Δαρείος, «γεμάτη περιπέτειες...».

Από βδομάδα, δηλαδή τη Δευτέρα που μας έρχεται, ο Τίτος πάει ταξίδι.

Ο Δαρείος θα μείνει μόνος του επτά μέρες.

– Σου έχω αφήσει φαγητό, αλλά μην ξεχνάς κάθε μέρα τη σαλάτα, είπε, τον χαίδεψε, πήρε το λαγούτο* του κι έφυγε.

Εκείνο το πρώτο βράδυ της Δευτέρας, χωρίς καθόλου να διστάσει, ο Δαρείος αποφάσισε να φάει έξω!

– Τι ωραία η ζωή του δρόμου...

Τρία μερόνυχτα έμεινε έξω ο Δαρείος.

Γνωρίστηκε με τον περιπτερά κι έφαγε γαριδάκια και σοκολάτες με την καρδιά του.

Κοιμήθηκε κάτω απ' τα σταματημένα αυτοκίνητα και η γούνα του γέμισε λάδια.

Είχε μπροστά του κάμποσες μέρες μέχρι να γυρίσει ο Τίτος. Έφαγε ξανά μια πάστα, σκέτο πάχος από κρέας, μισό μπιφτέκι από κιμά, με σάλτσα από μπουκάλι, και μαγιονέζα με αυγά κι ένα σωρό τηγανητά.

Νόμιζε ότι θα σκάσει. Στομάχιασε.

«Ωρα να συμμαζευτώ», σκέφτηκε ο Δαρείος. «Δεν αισθάνομαι καλά».

Αποχαιρέτησε την παρέα και πήγε να μπει στο σπίτι του από την τρύπα της κουζίνας.

Αδύνατον. Έβαλε το κεφάλι, αλλά δεν περνούσε η κοιλιά. Ο Δαρείος είχε γίνει διπλός από την τρύπα.

«Τώρα τι θα γίνει; Πρέπει να κάνω δίαιτα μερικές μέρες, αλλιώς θα 'ρθει ο Τίτος και θα είμαι ακόμα έξω».

Αλλά στο δρόμο δεν έχει καλό φαί: ψάρι, κρέας και σαλάτα, όσπρια, λαχανικά και φρούτα, γάλα, γιαούρτι και τυρί, και από λίγο όλα. Έξω τρως ό,τι σου τύχει. «Θα φάω σκουπίδια, τι να κάνω, αλλά θα πάω στο γυμναστήριο», σκέφτηκε.

Κάθε μέρα γυμναζότανε δύο ώρες, αλλά τίποτα. Έμενε το ίδιο χοντρός. Όσοι ένα βράδυ είδε φως στο παράθυρο του σπιτιού του.

Πήγε από κάτω και νιαούριζε να τον ακούσει ο Τίτος. Άδικα ξελαιμιζότανε.

Μέσα ακούγαν μουσική και τρώγαν μαριδίτσα.

Να πάρει η ευχή, ήταν και Τρίτη, που έχουμε ψάρι. Ας ήταν και σκέτη σαλάτα, ας ήταν μπάμιες με κοτόπουλο, αλλά ας του άνοιγε...

Ο Δαρείος κοιμήθηκε στο χαλάκι της εισόδου περιμένοντας.

Το πρωί, βγαίνοντας, παρά λίγο να τον πατήσει ο Τίτος.

– Πού ήσουνα; Πώς έχεις γίνει έτσι; Έλα, μπρος, πάμε στο φούρνο.

– Δεν αντέχω, δεν μπορώ. Πρώτα θέλω το αυγό μου, γάλα και ψωμί με μέλι.

– Γάλα και ψωμί με μέλι; Εσύ πρέπει να τρως μόνο σαλάτα για να βρεις την παλιά σου φόρμα. Σε έχει πάρει η κάτω βόλτα. Πού 'ναι η ωραία γούνα; Πού 'ναι η κομπή σου μέση; Τι θα κάνουμε με εσένα;

– Θα χορεύω, είπε ο Δαρείος, θα χορεύω κάθε βράδυ, και θα τρώω πρώτα σαλάτα και μετά λίγο κρέας, ψάρι, όσπρια και χόρτα, όλα τα λαχανικά και φρούτα, γάλα, γιαούρτι και τυρί. Ε, κι αν πας πάλι ταξίδι, μπορεί μια τόση δα μικρούλα σοκολάτα...

Δραστηριότητες

1. Παρακολουθήστε στην τηλεόραση διαφημίσεις για τροφές που σας αρέσουν, αν και ξέρετε ότι δεν είναι υγιεινές. Συζητήστε γι' αυτές στην τάξη.
2. Συζητάμε και κρίνουμε στην τάξη τις διαφημίσεις που συγκεντρώσαμε. Με βάση τα συμπεράσματά μας δημιουργούμε δικές μας διαφημίσεις, για να προβάλουμε τις τροφές που προτείνει ο διαιτολόγος Τίτος. Αν υπάρχουν στο σχολείο σας κάμερα και βίντεο, μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε για την προβολή τους.

Σοφία Ζαραμπούκα (Αθήνα 1942)

Έχει γράψει και έχει εικονογραφήσει παραμύθια, ιστορίες, μυθιστορήματα και θέατρο. Επίσης, διασκεύασε για μικρά παιδιά έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Μερικά βιβλία της: *Στο δάσος*, *Το Βρωμοχώρι*, *Ειρήνη Αριστοφάνη*· οι σειρές: *Μυθολογία* και *Φίλοι φίλοι καρδιοφίλοι*.

Πρόταση για διάβασμα

Τζιλ Μέρφου, *Μία δίαιτα για ελέφαντες*, εκδ. Ρώσση.

Ο μαύρος ήλιος

Και οι γιατροί κάνουν λάθη πότε πότε. Και οι γονείς ανησυχούν μερικές φορές χωρίς ιδιαίτερο λόγο. Δύο ιατρικά λάθη θα διορθωθούν έγκαιρα, αν διαβάσετε προσεχτικά τη φρασούλα «είναι η έκλειψη του ήλιου», που συνοδεύει τη ζωγραφιά του κοριτσιού.

Η κόρη μου ζωγράφισε
ολόμαυρο έναν ήλιο.
Είχε βάλει γύρω γύρω
πού και πού καμιά ακτίνα
με μπογιά πορτοκαλί.

Έκοψα λοιπόν το φύλλο
το 'δειξα σ' ένα γιατρό
που αμέσως πήρε ύφος
λυπημένο σοβαρό
και μου είπε ορθά κοφτά
«θα 'χει ψυχολογικά».

«Μέσα στο μυαλό της κρύβει κάτι
κι είναι λυπημένη
και τα βλέπει όλα μαύρα η καημένη,
μα αν το πρόβλημά της είναι
οφθαλμολογικό,
πήγαινε στον ειδικό
να της βάλει γιατρικό».

Ακούγοντας αυτά για το παιδί μου
από το φόβο παρά λίγο να κοπεί η αναπνοή μου.
Μα κοιτώντας πάλι, βρήκα σε μια γωνιά του φύλλου
μια φρασούλα που έλεγε: «είναι η έκλειψη του ήλιου».

Δραστηριότητες

1. Διαβάστε το ποίημα και δείξτε με λόγια τού κειμένου ότι το παιδί δεν έχει κανένα πρόβλημα υγείας.
2. Ζωγραφίστε το δικό σας παράξενο ήλιο. Μην ξεχάσετε να δηλώσετε με μια φράση πού οφείλεται η παραξενιά του.

Τζιάνι Ροντάρι (1920 - 1980)

Από τους μεγαλύτερους παραμυθάδες, Ιταλός στην καταγωγή· θεωρείται από τους ανανεωτές της σύγχρονης παιδικής λογοτεχνίας. Μερικά έργα του: *Το βιβλίο με τα λάθη*, *Ένα λεπτό κρεμμύδι*, *Παραμύθια απ' το τηλέφωνο*.

Πρόταση για διάβασμα

Amelie Cantin, *Ο πειρατής κόλλησε γρίπη*, εκδ. Μεταίχμιο.

Μάρω Λοϊζου

Η Κατερίνα και ο Αόρατος στο σκοτάδι

Η Κατερίνα δε νυστάζει καθόλου. Ποτέ δε νυστάζει, άμα έχουνε ξένους. Μόνο που, όσο περνάει η ώρα, θέλει να μαθαίνει όλο και περισσότερα.

Θέλει να μάθει τι γεύση έχει το κρασί του μπαμπά, πόσα τσιγάρα υπάρχουν μέσα στο πακέτο του κυρίου Τάκη και πώς ανοίγει και κλείνει η τσάντα της κυρίας Γεωργίας. Και τότε η μαμά λέει: «Κατερίνα, αρκετά. Γρήγορα στο κρεβάτι σου». Τρεις φορές της το λέει. Η Κατερίνα όμως δεν ακούει.

«Το ξέρεις πως είναι αργά, μωρό μου. Πρέπει να πας για ύπνο».

Η μαμά την πιάνει από το χέρι και την οδηγεί στο δωμάτιό της. Τη βοηθάει να γδυθεί και της στρώνει το κρεβάτι.

«Καληνύχτα, χρυσό μου», της λέει.

Τη σκεπάζει και της δίνει ένα φιλάκι στο μάγουλο.

«Μαμά, μην κλείσεις σήμερα το φως, σε παρακαλώ».

«Μην ακούω ανοησίες, Κατερίνα. Ξέρεις πολλούς ανθρώπους να κοιμούνται με το φως αναμμένο;».

«Ούτε και την πόρτα, μαμά».

«Σε παρακαλώ, Κατερίνα. Μα τι έχεις πάθει απόψε; Ολόκληρη κοπέλα είσαι πια... Έλα, κλείσε τα μάτια σου και κοιμήσου... Γρήγορα...», λέει η μαμά και βγαίνει κλείνοντας πρώτα το φως και ύστερα την πόρτα.

Στην αρχή η Κατερίνα δε βλέπει τίποτα. Όλα είναι σκοτάδι. Δε βλέπει απολύτως τίποτα. Ούτε καν την Κατερίνα. «Κατερίνα!», φωνάζει

τρομαγμένη. Δεν της απαντάει κανείς. Κι αυτή χώνει το κεφάλι της κάτω από τα σκεπάσματα και κλείνει τα μάτια της. Σφιχτά. Πολύ σφιχτά. Γκαπ, γκουπ, ακούει να χτυπά η καρδιά της. «Κατερίνα!», ξαναφωνάζει και την πιάνουμε τα κλάματα. Τι σκληρή που είναι η μαμά! Γιατί την άφησε μόνη, κατάμονη μέσα στο μαύρο σκοτάδι; Καθόλου δεν τη λυπάται! Κι αν τη φάνε οι λύκοι; Κι αν τη δαγκώσουν τα σκυλιά; Κι αν την πνίξουνε τα φίδια; Γίνεται μικρή σαν κουβαράκι και τραβιέται στην άκρη του κρεβατιού. Μένει ακίνητη και σφίγγει κι άλλο τα μάτια της. Κόκκινα λαμπερά φωτάκια αστράφτουν παντού, σαν τα μάτια της μάγισσας στη σκοτεινή σπηλιά. «Βοήθεια!», φωνάζει κι αρχίζει να τρέχει για να ξεφύγει. Όμως δε βρίσκει πουθενά την έξοδο της σπηλιάς. Κι όλο τρέχει... κι όλο τρέχει... Πέφτει, σηκώνεται... Τα γόνατά της ματώνουν, τα χέρια της γδέρνονται...

«Ψιτ, ψιτ», ακούει τότε μια φωνή. Η Κατερίνα κοιτάζει γύρω γύρω. Παντού μαύρο πηχτό σκοτάδι. Δε βλέπει τίποτα. «Ψιτ, ψιτ», ξανακούγεται η φωνή.

«Δε σε βλέπω. Πού είσαι;».

«Πώς θες να με δεις, χαζή, αφού είμαι αόρατος και μ' αυτό το σκοτάδι δεν μπορεί κανείς να δει ούτε τη μύτη του;».

«Τι θες να κάνω;».

«Δώσ' μου το χέρι σου».

Η Κατερίνα απλώνει δισταχτικά το δεξί της χέρι. Και τότε κάτι παράξενο συμβαίνει. Μια ζεστασιά την πλημμυρίζει. Μια ζεστασιά γαλάζια.... Τα υγρά γκρίζα τείχη της σπηλιάς σωριάζονται σε ερείπια και τα χιλιάδες κόκκινα μάτια της μάγισσας γίνονται εκατομμύρια αστέρια και

πλανήτες και γαλαξίες. Και η γαλάζια Κατερίνα ταξιδεύει ανάμεσά τους, κρατώντας σφιχτά από το χέρι τον Αόρατο. Δε μιλάνε. Δε λένε τίποτα. Μόνο γελάνε. «Χαχαχά», γελάει ο Αόρατος. «Χαχαχά», γελάει η Κατερίνα.

«Μα επιτέλους!... Θα ξυπνήσεις καμιά φορά; Τι γέλια είναι αυτά;».

Η Κατερίνα ανοίγει ξαφνιασμένη τα μάτια της και βλέπει πάνω από το προσκέφαλό της τη μαμά της να χαμογελάει και να προσπαθεί να την ξυπνήσει. Κοιτάζει γύρω της απογοητευμένη. Ο ήλιος έχει πλημμυρίσει το δωμάτιο.

«Πού πήγε ο Αόρατος;».

«Ποιος αόρατος;».

«Ο Αόρατος, μαμά..., που μου κρατούσε το χέρι και μ' έκανε γαλάζια...».

«Μου φαίνεται πως κοιμάσαι ακόμη, μωρό μου.

Ονειρεύεσαι κιόλας».

Δραστηριότητες

1. Τι φοβάται η Κατερίνα; Μπορείς να ζωγραφίσεις τους φόβους της;
2. Ο Αόρατος κι εσύ ταξιδεύετε με την Κατερίνα στο όνειρό της. Πού αλλού θα μπορούσατε να πηγαίνατε;
3. Μίλησε, αν θέλεις, για τους φόβους που αισθάνεσαι. Μοιάζουν με αυτούς της Κατερίνας ή των συμμαθητών σου;
4. Η τάξη μας έχει το δικό της Αόρατο. Τι θα μπορούσε ή τι θα θέλαμε να κάνει για μας;

Μάρω Λοϊζου (Αθήνα 1940)

Έχει γράψει πολλά βιβλία για παιδιά. Το έργο της αναφέρεται στη μαγεία της παιδικής ηλικίας, στο περιβάλλον, στην ελληνική παράδοση, στην παράδοση άλλων πολιτισμών, στην ειρήνη και στη συναδέλφωση των λαών. Μερικά βιβλία της: *Ήταν και δεν ήταν, Ένα παραμύθι μια χώρα, Η Ονειρώ, Η πολιτεία του βυθού, Οι περιπέτειες του χαμόγελου, Η νύχτα τρέχει να συναντήσει τη μέρα.*

Πρόταση για διάβασμα

Ζίγκριντ Λάουμπε, *Η Λία ζωγραφίζει*, εκδ. Κάστρωρ.

Η αιμοδοσία

Ο Φίλιππος που διηγείται το περιστατικό αυτό, και ο Άρης, ο τραυματίας που χρειάζεται επείγοντως αίμα, ζουν στην ίδια οικογένεια. Δεν είναι όμως αδέρφια. Η μητέρα του πρώτου έχει παντρευτεί τον Ορέστη, τον πατέρα του Άρη. Το χειρουργείο, η αιμοδοσία, η αγωνία θα γίνουν αφορμή ώστε τα δυο παιδιά να έρθουν πιο κοντά το ένα στο άλλο.

Ο Άρης είναι στο νοσοκομείο. Είπανε πως θα ζήσει. Δηλαδή πρέπει να ζήσει, γιατί αλλιώς...

Όταν τηλεφώνησε ο Ορέστης τη νύχτα, πετάχτηκα κι εγώ, που μόλις είχα ξαπλώσει. Ντύθηκα κι ας μην ήθελε η μαμά. Πήγαμε μαζί στο νοσοκομείο. Βρήκαμε τον Ορέστη έξω από το χειρουργείο. Μου φάνηκε γέρος κι αδύνατος, τόσο που τρόμαξα να τον γνωρίσω. Μιλούσε με κόπο, μας εξήγησε με δυσκολία πώς έγινε η σύγκρουση.

Χρειαζόμαστε αίμα και η ώρα περνάει, μας κοίταξε σαν χαμένος.

– Ε, καλά, μην κάνεις έτσι, θα βρούμε, τον παρηγόρησε η μαμά. Θα δώσουμε όλοι.

Τότε ξαφνικά έγειρε κείνος μέσα στις χούφτες του κι άρχισε να κλαίει, όπως τα παιδιά.

– Έχει την πιο σπάνια ομάδα και δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή, είπε με μια φωνή που δεν έμοιαζε με τη δική του. Είναι νύχτα, έλεγε, και δυσκολεύονται να βρουν αιμοδότη. Δεν ωφελεί όσο αίμα κι αν δώσουμε εμείς.

Η μαμά μου είχε γίνει κατάσπρη, έτρεμε ολόκληρη...

Μόνο από τύχη μπορεί πια να βρεθεί αίμα Όμικρον – ρέζους αρνητικό. Και η ώρα περνάει...

Όμικρον – ρέζους αρνητικό; Όμικρον – ρέζους αρνητικό; Δηλαδή αυτό που έγραφε η δική μου εξέταση, τότε που παραλίγο να κάνω εγχείρηση αμυγδαλών, το θυμόμουν πολύ καλά! Την είχα φυλαγμένη με προσοχή την εξέταση, για να τη δώσω όταν θα ήταν να βγάλω ταυτότητα.

– Εγώ έχω τέτοιο αίμα! τους φώναξα.

Και χρειάστηκε να το φωνάξω κι εγώ δεν ξέρω πόσες φορές, για να το πιστέψουν.

– Δε γίνεται να δώσει αίμα ο μικρός, απάντησε ο γιατρός, όταν τους έπεισα να το πουν. Δεν επιτρέπεται αιμοδοσία σε τόσο μικρή ηλικία.

Και η ώρα περνούσε.

– Λυπάμαι, τον πλησίασε κάποιος από τους γιατρούς. Αν δε βρεθεί αίμα ως το πρωί, φοβάμαι πως θα είναι αργά πια για την επέμβαση.*

Το μυαλό μου είχε σταματήσει. Κατάλαβα μόνο πως βγήκε από μέσα μου μια φωνή δυνατή.

– Πάρτε μου λίγο αίμα, επιτέλους! Πέστε πως είχα πέσει και είχα χτυπήσει! Δε θα έχανα αίμα; Αφού έχετε εμένα εδώ μπροστά σας μ' αυτή την ομάδα, θα τον αφήσετε να πεθάνει;

*εγχείρηση

Ο γιατρός με κοίταξε σαστισμένος. Είπε κάτι σιγά με τους άλλους και ύστερα γύρισε προς το μέρος μου:

– Σύμφωνοι, είπε. Ας γίνει το τεστ.

Με πήγαν σ' ένα δωμάτιο, ξάπλωσα, ο Ορέστης έφεγγε τώρα δίπλα μου. Όλο και πιο νέος μου έμοιαζε, όλο και πιο νέος. Ένα τσίμπημα ένιωσα και τίποτ' άλλο.

Στις οχτώ το πρωί μας είπαν πως η επέμβαση τέλειωσε, πως βρέθηκε κι άλλο αίμα και πως ο Άρης ήταν «εκτός κινδύνου». Εμένα δε μ' άφησαν να τον δω. Με γύρισε στο σπίτι η μαμά, για να φάω καλά και να κοιμηθώ – έτσι της είπαν οι γιατροί. Μ' έφερε εδώ, λοιπόν, και ξαναπήγε αμέσως στο νοσοκομείο.

Πέρασα ολόκληρη τη μέρα μονάχος. Κάποτε ήθελα πάρα πολύ να λείπανε όλοι και να με άφηναν στην ησυχία μου. Τώρα το σπίτι μού φαίνεται παγωμένο, ξένο και άγριο. Και τι δε θα 'δυνα, για να ήταν και οι άλλοι εδώ, να είμαστε όλοι μαζί όπως πρώτα.

Δραστηριότητες

1. Κάποιες φορές ακούμε στις ειδήσεις ή βλέπουμε ανακοινώσεις για αιμοδοσία. Συζητάμε για το θέμα αυτό στην τάξη.
2. Πώς θα πείθατε έναν φίλο σας να δώσει αίμα σε μια δύσκολη στιγμή ενός συνανθρώπου μας;
3. Φανταστείτε τη συνέχεια της ιστορίας. Μπορείτε να την πείτε ή να τη γράψετε;

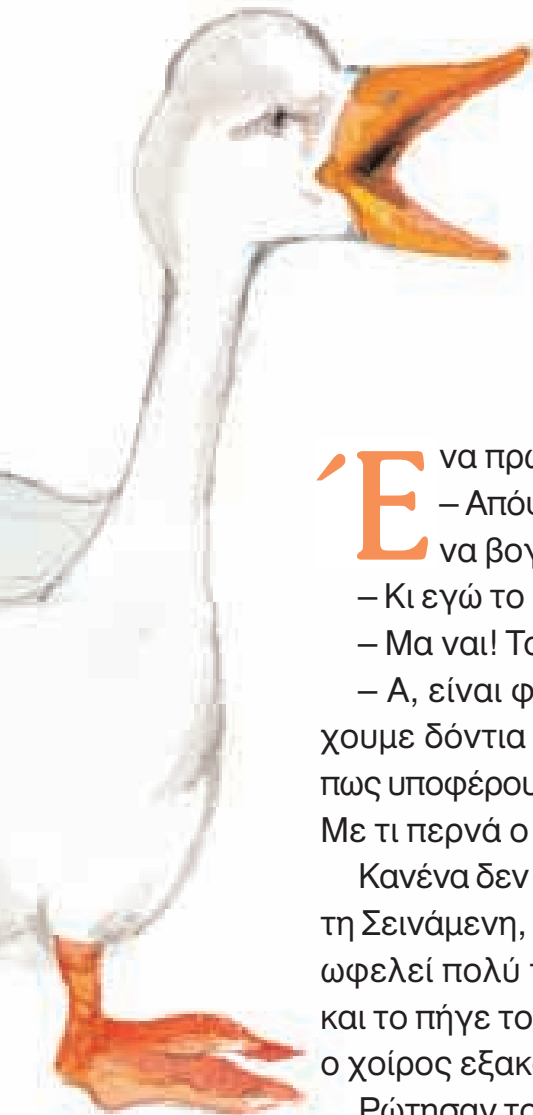
Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου (Αθήνα 1937)

Συγγραφέας που έχει γράψει πολλά βιβλία για μικρά και μεγάλα παιδιά. Μερικά από τα θέματα που την απασχολούν είναι οι σχέσεις γονιών-παιδιών, το πρόβλημα των ναρκωτικών, το διαζύγιο. Ορισμένα από τα έργα της: *Γιούσουρι στην τσέπη*, *Κάθε μέρα παραμύθι κάθε βράδυ καληνύχτα*, *Παραμύθια από την Αφρική*.

Πρόταση για διάβασμα

Ρενάτε Βελς, *Τα φτερά του δράκου*, μετάφραση Κίρα Σίνου, εκδ. Ψυχογιός.

* κουβάς

Ο πονόδοντος του Γκρινιάρη

Ενα πρωί η χήνα Μακρολαίμη παραπονέθηκε:
– Απόψε δεν μπόρεσα να κλείσω μάτι! Ο Γκρινιάρης δεν έπαψε να βογγάει στιγμή.

– Κι εγώ το ίδιο, είπε η Ασπούλα. Θα είναι άρρωστος ο καημένος.

– Μα ναι! Του πονούν τα δόντια του. Μου το είπε χθες το βράδυ.

– Α, είναι φοβερό πράγμα ο πονόδοντος! Εμείς τα πουλιά δεν έχουμε δόντια και δεν ξέρουμε, μα τα τετράποδα, που έχουν, ακούω πως υποφέρουν συχνά. Τι να του κάνουμε του καημένου του Γκρινιάρη; Με τι περνά ο πονόδοντος;

Κανένα δεν ήξερε. Ούτε τ' άλλα πουλιά που ρώτησαν –τον Φωνακλά, τη Σεινάμενη, τον Πασά– ήξεραν κάποιο γιατρικό. Η Αστέρω είπε πως ωφελεί πολύ το τριφύλλι το κόκκινο. Η καλή Ασπούλα βρήκε λίγο και το πήγε του Γκρινιάρη. Μα δεν του έκαμε τίποτα. Κι ο κακόμοιρος ο χοίρος εξακολουθούσε να σκούζει απ' τους πόνους.

Ρώτησαν τον Μέντιο και τον Αυτέα. Αυτοί είπαν πως ο πονόδοντος περνά με τον ασβέστη. Στην αυλή υπήρχε ένας κάδος* με λίγο ασβέστη, από προχτές που είχαν ασπρίσει τους τοίχους. Τον κουβάλησαν στο χοιροστάσιο κι ο Μέντιος με τον Αυτέα έπιασαν τον Γκρινιάρη και πολεμούσαν να του ασπρίσουν με το πινέλο τα δόντια. Βοηθούσε κι η Ασπούλα. Βοηθούσαν στην επέμβαση αυτή κι άλλα πουλιά και ζώα της αυλής.

Επιτέλους, κατάφεραν να αλείψουν με τον ασβέστη όλα σχεδόν τα δόντια του Γκρινιάρη, γιατί, ούτε ο ίδιος δεν ήξερε καλά ποιο ήταν εκείνο που του πονούσε. Και κάθισαν ολόγυρα, περιμένοντας να σταματήσει τα βογγητά. Μα πού! Τίποτε δεν του έκαμε κι ο ασβέστης. Κι ο κακόμοιρος εξακολουθούσε να βογγάει και να τσιρίζει από τους πόνους.

– Δεν είναι δουλειά αυτή, είπε η Ασπούλα, πάμε να ρωτήσουμε. Να μάθουμε για κανένα άλλο γιατρικό.

Πήγαν όλοι μαζί και βρήκαν τον Πασά το γάλο.

– Και δεν του το βγάζατε να ησυχάσουμε; είπε αυτός όταν άκουσε τι συμβαίνει. Είναι το μόνο γιατρικό.

Αλήθεια, πώς δεν το είχαν συλλογιστεί; Έλυσαν τότε από ένα δεμάτι άχυρο ένα μακρύ σπάγκο και γύρισαν όλοι στο χοιροστάσιο.

– Δε θέλω! Δεν μπορώ! Αφήστε με, άρχισε να φωνάζει ο Γκρινιάρης, άμα του είπαν πως πρέπει να του βγάλουν το δόντι.

– Μα θα σου περάσει....

– Μη σώσει και μου περάσει...

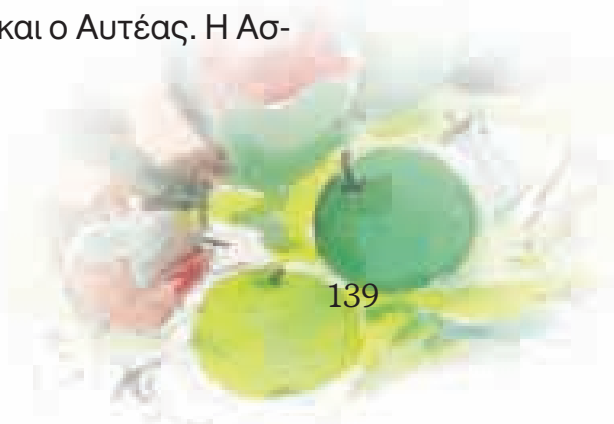
Έφερε μεγάλη αντίσταση, μα οι άλλοι ήταν πολλοί και τον έκαναν καλά. Ένα δόντι ορισμένως* του πονούσε, γιατί τσίριζε δυνατότερα όταν του το άγγιζαν. Ήταν το μπροστινό δεξιά. Του το έδεσαν λοιπόν με το σπάγκο κι ετοιμάστηκαν να τραβήξουν για να το ξεριζώσουν.

* συγκεκριμένα

Το σπάγκο τον κρατούσαν ο Πασάς, ο Μέντιος και ο Αυτέας. Η Ασπρούλα έδωσε το σύνθημα:

– Εμπρός! Έτοιμοι; Ένα! δύο! τρία!

Με το «τρία», όλοι άρχισαν να τραβούν μαζί.

Τον κακόμοιρο τον Γκρινιάρη! Πονούσε, ξεφώνιζε, κι αντί να σταθεί στη θέση του ή να κάνει πίσω για να πεταχτεί το δόντι, πετάχτηκε εκείνος μπροστά και του κάκου οι άλλοι τραβούσαν το σπάγκο.

– Στάσου, μωρέ κουτέ, του φωνάζουν. Νομίζεις πως εσένα τραβούμε ή το δόντι σου; Έτσι που κάνεις δε θα βγει ποτέ!

Μα ο Γκρινιάρης δεν άκουγε τίποτα. Ησύχασε για μια στιγμή και μόλις τον ξαναπόνεσε, πετιέται πάλι μπροστά ξεφωνίζοντας:

– Άι! Άι!

– Δεν είναι δουλειά αυτή, λέει ο Πασάς. Πιάστε τον! Πιάστε τον, να τελειώνουμε!

Του ρίχτηκαν μαζί όλα τα ζώα. Τον έπιασαν, τον ανάγκασαν να σταθεί ακίνητος κι οι δυο γαϊδαρέλοι άρχισαν πάλι να τραβούν. Μα του κάκου! Ο Γκρινιάρης αντιστεκόταν με τόση δύναμη, ώστε τους ξέφευγε. Και πού να βγει το δόντι! Τον ξανάπιαναν, ξανατραβούσαν, μα πάλι τα ίδια. Γίνονταν μαλλιά κουβάρια. Κι επειδή φώναζαν όλοι μαζί κι ο Γκρινιάρης περισσότερο απ' όλους, έκαναν τέτοιο θόρυβο, που αναστατώθηκε όλη η αυλή και το σπίτι.

Έτρεξαν και τα σκυλιά, να δουν τι συμβαίνει και, όπως κάνουν τα σκυλιά όταν βλέπουν καβγά, άρχισαν να γαβγίζουν με θυμό.

Απεναντίας,* οι γάτες, όταν είδαν εκείνη τη φασαρία, φοβήθηκαν και με φουντωμένες τις ουρές έτρεξαν να κρυφτούν.

Σε μια στιγμή, που είχαν πέσει κάτω όλοι κι ετοιμάζονταν να σηκωθούν και να ξαναρχίσουν, ο Γκρινιάρης τούς φώναξε:

– Σταθείτε! Μην κοπιάζετε άδικα. Κανένα δόντι δε μου πονά!

– Ψέματα! φώναξε ο Πασάς. Φοβάται και γι' αυτό το λέει.

– Όχι, όχι, σας ορκίζομαι, είπε κλαίγοντας ο Γκρινιάρης. Ποτέ δε μου πόνεσε δόντι.

– Και τότε, γιατί έσκουζες* όλη νύχτα;

* αντίθετα

* φώναζες δυνατά

– Να, να σας πω. Πονούσε το στομάχι μου, να γι' αυτό. Είχα φάει άγουρα, πράσινα μήλα, μήλα πολλά. Και για να μη με πείτε λαίμαργο, σας είπα ψέματα πως είχα πονόδοντο.

– Μπα, τον κατέργαρο! Σου πέρασε τουλάχιστο τώρα;

– Μου πονεί ακόμα, μα λιγάκι. Θα περάσει. Εγώ, μια φορά, σας ευχαριστώ που νοιαστήκατε για μένα.

– Μπα, σε καλό σου! Έλα, σ' αφήνουμε τώρα. Ησύχασε. Άλλη όμως φορά δε σε ξαναπιστεύουμε και να το ξέρεις. Ψεύτη!

Του έλυσαν το δόντι, έφυγαν και τον άφησαν μονάχο, σκυφτό, με τα χέρια σταυρωμένα πάνω στην κοιλιά, που πραγματικά δεν του πονούσε τώρα τόσο πολύ. «Πήγα να πεθάνω», συλλογιζόταν, «χώρια όσα τράβηξα με το ψέμα που είπα. Α, ποτέ στη ζωή μου δε θα ξαναφάω άγουρα πράσινα μήλα».

Δραστηριότητες

1. Ποια είναι τα ζώα που κατοικούν στην αυλή; Τι νομίζετε ότι φανερώνουν τα ονόματά τους;
2. Φανταστείτε τη σκηνή, όπου ο Μέντιος και ο Αυτέας ασπρίζουν με το πινέλο τα δόντια του Γκρινιάρη. Αν ο Γκρινιάρης μπορούσε να μιλήσει, τι θα τους έλεγε;
3. Το πάθημα του Γκρινιάρη σάς θυμίζει κάποια προσωπική σας ιστορία ή κάποια ιστορία που έχετε ακούσει; Μιλήστε γι' αυτήν στην τάξη σας.
4. Δραματοποιήστε το κείμενο και παίξτε το στην τάξη.

Γρηγόριος Ξενόπουλος (Ζάκυνθος 1867 - Αθήνα 1951)

Πεζογράφος, συγγραφέας θεατρικών έργων και εκδότης του περιοδικού *Η Διάπλασις των Παίδων* (1879-1947), στο οποίο δημοσίευσε το μεγαλύτερο μέρος του έργου του για παιδιά. Ορισμένα από τα μυθιστορήματά του είναι η *Μαργαρίτα Στέφα*, η *Αναδυομένη*, οι *Πλούσιοι και φτωχοί*. Πολύ γνωστά έργα του για παιδιά είναι: *Ο μπέμπης αρχιλήσταρχος*, *Η αδελφούλα μου*.

Πρόταση για διάβασμα

Αυγή Παπάκου-Λάγου, *Τα ζώα προειδοποιούν*, εκδ. Σύγχρονη Εποχή.

Παντελής Καλιότσος

Ένας αλλιώτικος ποδοσφαιρικός αγώνας

Στο μυθιστόρημα Ένα σακί μαλλιά το κεντρικό πρόσωπο είναι ένας μικρός, ο Γιωργαρέλος. Μαζί του πρωταγωνιστούν ένας νέος δάσκαλος, η κυρία Διονυσία που είναι δασκάλα, ένας παπάς* συμμετέχουν και πολλοί συμμαθητές τού Γιωργαρέλου και οι κάτοικοι του νησιού τους. Στο κείμενο που ακολουθεί, τα παιδιά, με διαιτητή το Γιωργαρέλο και τερματοφύλακες τον παπά και το δάσκαλο, παίρνουν μέρος σ' έναν επεισοδιακό, όσο και αστείο, ποδοσφαιρικό αγώνα.

Ο α παίξει κι ο δάσκαλος, τον πληροφόρησε ο Αριστείδης, αλλά εκείνος, σαν να το βρήκε πολύ φυσικό, δεν έδειξε καμιά απορία.

Ο παπα-Μιχάλης είχε μάθει απ' έξω τα λόγια του. Μόλις άκουσε τα παιδιά να μαζεύονται στο προαύλιο, εμφανίστηκε στην πόρτα της εκκλησίας και προσποιήθηκε τον έκπληκτο και τον χαρούμενο, με αρκετή επιτυχία, είναι η αλήθεια.

– Βρε, καλώς τα παιδιά! Πώς από δω;

– Ήρθαμε να παίξουμε μπάλα, του λέει ο δάσκαλος.

– Ωραία, θαυμάσια! Πολύ καλά κάνατε! (Αυτοσχεδίαζε κιόλας ο παπάς). Την ευχή μου να 'χετε...

– Θέλετε να παίξετε κι εσείς, πάτερ, μαζί μας;

Εδώ χαμογελάει ντροπαλά. Τα παρακάτω λόγια ήταν ολοδικά του:

– Να παίξω μπάλα εννοείς, τέκνον μου; Όχι δα! Τι θα πουν τα παιδιά;

Τι θα πει η κυρία Διονυσία όταν το μάθει;

– Γιατί, πάτερ μου; Κακό είναι;

– Διόλου κακό! Απεναντίας* μάλιστα, που είναι μια ωραία γυμναστική. Το ευλογημένο παιχνίδι, όπως φυσικά και το ποδόσφαιρο, όχι μόνο το επιτρέπει, αλλά και το συνιστά ο Πανάγαθος... Ας μην είχε ο κόσμος τέτοιες προκαταλήψεις* και θα σου 'λεγα 'γώ! Κάθε μέρα θα έπαιζα...

– Να παίξετε, να παίξετε! φώναξαν τα παιδιά.

Με τα πολλά, κι αφού έκανε λίγο ακόμα το δύσκολο, στο τέλος

* αντίθετα

* λανθασμένες γνώμες που σχηματίζονται από πριν

δέχτηκε, κι έτσι, μπήκε στο γήπεδο, μ' εντελώς φυσικό τρόπο (για να μην πω με το ζόρι), καθώς μάλιστα οι μικρότεροι δεν έδωσαν και πολλή σημασία στο γεγονός.

Οι αντίπαλες ομάδες, από οχτώ άτομα η καθεμιά, είχαν γι' αρχηγούς τον Αριστείδη και το Φάνη. Αυτοί οι δυο βάλανε πόδια,* διαλέγοντας ο πρώτος τον δάσκαλο κι ο δεύτερος τον παπά, για να τους βάλουν τερματοφύλακες.

Τέλος πάντων, οι δύο ομάδες πήραν τη θέση τους στο γήπεδο. Ο διαιτητής Γιωργαρέλος είχε πάντα κρεμασμένο στο λαιμό του το κλειδί του σπιτιού του. Τώρα κρέμασε και τη σφυρίχτρα. Έστριψε το δεκάρικο, για να δουν σε ποιον θα πέσει ο κατήφορος. Ύστερα στάθηκε στη σέντρα πλάι στον πλάτανο και σφύριξε για το εναρκτήριο λάκτισμα.* Ο αγώνας άρχισε. Αμέσως όλος ο χώρος ζώηρεψε από μεγάλη κίνηση. Οι φωνές αντηχούσαν διπλά μέσα στη λαγκαδιά:

- Δώσε πάσα Φάνηηη!
- Κατέβαινε, ρεεε!
- Έμπαινε, Ταξιάρχηηηη!
- Εδώ, Στρατηγέεε!
- Παίξε μπάλα, ρε κοιμίσση Γαβρήλοοο!

Ανάμεσά τους ξεπεταγόταν συχνά και κυριαρχούσε μια πιο δυνατή, παράταιρη και άγρια φωνή:

- Πίσω και σ' έφαγα!

Ο Γιωργαρέλος έπρεπε να δείξει στον παπά κόκκινη κάρτα απ' την αρχή. Δεν έπρεπε να τον αφήνει να βγαίνει απ' το τέρμα του μόλις έβλεπε τα σκούρα και να χιμάει απάνω στον επερχόμενο κυνηγό, με την ανατριχιαστική κραυγή «πίσω και σ' έφαγα!», και να του παίρνει την μπάλα απ' τα πόδια χωρίς πλονζόν, χωρίς τίποτα!

Ο παπα-Μιχάλης είχε μια δικαιολογία. Έφταιγε, λέει, το κατηφορικό τέρμα, που του 'λαχε. Ήταν φυσικό να κατρακυλάει η μπάλα μόνη της κατακεί, τραβώντας στο κατόπι της όλους τους παίκτες, αμυντικούς κι επιθετικούς και να γίνεται, έτσι, συνωστισμός μπροστά στην εστία του, ενώ ο άλλος τερματοφύλακας καθότανε με σταυρωμένα χέρια. Γι' αυτό και, παρ' όλη την κραυγή του, έφαγε δεκατρία γκολ! Τότε κα-

* μέτρηση που γίνεται με τα πέλματα δύο παικτών

* το πρώτο χτύπημα της μπάλας

τέφυγε σε μεγαλύτερη ζαβολιά, να κλείσει το τέρμα του μισό μέτρο! Και τότε μόνο, ο διαιτητής αναγκάστηκε να του βγάλει κίτρινη κάρτα, μέσα σε θύελλα διαμαρτυριών και φωνές που τον κατηγορούσαν ότι «πούλησε το παιχνίδι» και ότι έπρεπε να του βγάλει κόκκινη.

Αυτά για το πρώτο ημίχρονο, γιατί το δεύτερο δεν πρόλαβε. Πριν τελειώσει ο χρόνος, μερικοί εξαγριωμένοι, οι πιο μικροί της ομάδας, όρμησαν εναντίον του διαιτητή, οι άλλοι έτρεξαν να τον υπερασπίσουν, η σύρραξη* γενικεύτηκε, και με δυο λόγια το γήπεδο έγινε πεδίο μάχης. Μάταια ο παπάς με το δάσκαλο έτρεχαν πάνω κάτω να τους χωρίσουν. Ακόμα κι οι αρχηγοί των ομάδων, που ήταν οι πιο στενοί φίλοι, ήρθαν στα χέρια.

* σύγκρουση

– Εγώ νόμιζα ότι ο αθλητισμός συμφιλιώνει, δε διαιρεί, έλεγε ανήσυχος ο παπάς. Ποπόοο! θα γίνουμε ρεζίλι, αν μας δει κάνα μάτι....

– Εσύ φταις, του 'λεγε ο δάσκαλος. Ήταν ανάγκη να ουρλιάζεις «πίσω και σ' έφαγα»; Ούτ' ένα μωρό δε θα φώναζε έτσι.

– Συγγνώμη, έκανε αμήχανος ο παπα-Μιχάλης, παρασύρθηκα κι εγώ, ζητώ συγγνώμη.... Είχα, βλέπεις, πολλά χρόνια να παίξω μπάλα και...

– ... και σε πήρε κι εσένα η μπάλα! συμπλήρωσε ειρωνικά ο δάσκαλος. Επιτρέπεται να κλείνεις το τέρμα σου; Κανένα παιδί δεν το κάνει αυτό.

– Να δούμε τι θα 'κανες εσύ, αν σου τύχαινε η κατηφοριά!

– Πάντως, δε θα τρομοκρατούσα τον κόσμο πηδώντας από ψηλά. Αυτό λέγεται αντιαθλητική συμπεριφορά. Εξάλλου, δεν έκανες ούτε ένα πλονζόν.

– Δεν έκανα πλονζόν; Κάνεις λάθος. Και τι είναι όλ' αυτά;

Ο παπα-Μιχάλης έδειξε τα ράσα του που ήταν γεμάτα από εκείνα τα αγκαθωτά σπόρια, τα λεγόμενα τσιμπούρια, ενώ άρχισε να ξεκολλάει ένα ένα λέγοντας: «Ποπόοο!.... Θα χάσουν πάσαν ιδέα... θα γίνω ρεζίλι αν με δει κάνα μάτι σ' αυτό το χάλι... Δεν έπρεπε 'γώ να παίξω ποδόσφαιρο...». Αμέσως όμως, καθώς αντιλήφθηκε ότι η φασαρία στο γήπεδο εξακολουθούσε, πήρε πάλι να τρέχει πάνω κάτω φωνάζοντας:

– Ειρήνη, παιδιά μου! Μη μαλώνετε, σας παρακαλώ! Το λάθος είναι δικό μου, εγώ φταίω! Εγώ φταίω, βρε παιδιά!... Κ.τ.λ., κ.τ.λ.

Στο τέλος καθίσαν όλοι σταυροπόδι ένα γύρο, για να ηρεμήσουνε και να κάνουν απολογισμό. Ο δάσκαλος όρθιος. Ο παπάς κόβει βόλτες αμήχανος και στενοχωρημένος, μη βρίσκοντας τι να πει.

– Άκου, φίλε μου, να φωνάζει ένας παπάς: «Πίσω και σ' έφαγα!»... Χα χα... Αστείο δεν είναι; Χα χα χα...

Ξεκαρδίστηκαν όλοι βλέποντας τον παπά να γελάει με τον εαυτό του.

Ελάτε, λοιπόν, ας δώσουμε όλοι τα χέρια, λέει στο τέλος ο παπα-Μιχάλης.

Δραστηριότητες

1. Μπορείς να κάνεις ζωντανή μετάδοση ενός αγώνα ποδοσφαίρου. (Μπορείς ακόμη να προσθέσεις και δικές σου εικόνες).
2. Υπάρχουν στοιχεία στο κείμενο που θυμίζουν την άσχημη πλευρά του σύγχρονου ποδοσφαίρου, αλλά ο συγγραφέας τα περιγράφει με χιουμοριστικό τρόπο. Μπορείς να βρεις αυτά τα σημεία και να τα συζητήσεις με τους συμμαθητές σου;
3. Χωρίζουμε την τάξη σε δύο ομάδες: Η μία ετοιμάζει ερωτήσεις για να πάρει συνέντευξη από κάποιον ήρωα του κειμένου (παπά, δάσκαλο ή Γιωργαρέλο) και η άλλη ετοιμάζεται να απαντήσει, παίρνοντας τη θέση κάποιου από τους παραπάνω ήρωες.

Παντελής Καλιότσος (Αθήνα 1925)

Έχει γράψει βιβλία για μικρούς και μεγάλους με θέμα την ειρήνη και τον πόλεμο, την ανάγκη για συναδέλφωση των λαών, την παιδική ηλικία. Το γράψιμό του χαρακτηρίζεται από ρεαλισμό και ποιητικότητα. Δικά του είναι τα έργα *Τα ξύλινα σπαθιά*, *Η μύγα*, *Πατέρας και γιος*, *Το ιζεντόρε και τ' αηδόني*, *Η σφεντόνα του Δαβίδ*.

Προτάσεις για διάβασμα

Αγγελική Βαρελλά, *Σε δυο τρελά ημίχρονα*, εκδ. Μίνωας.
Γιοακίμ Μασάνεκ, *Φέλιξ ο κεραυνός*, μετάφραση Μ. Αγγελίδου, εκδ. Ψυχογιός.

Ο ολυμπιονίκης Σπύρος Λούης (φωτογραφίες της εποχής)

Αγγελική Βαρελλά

Σπύρος Λούης

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Αγγελικής Βαρελλά Καλημέρα, Ελπίδα και αναφέρεται στη ζωή της Αθήνας στα τέλη του 19ου αιώνα και στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων (1896). Το κείμενο αναφέρεται στο αγώνισμα του μαραθώνιου δρόμου, όπου πρώτος ολυμπιονίκης αναδείχτηκε ο Σπύρος Λούης.

Στο χάνι* του Μιλτιάδη, στο Μαραθώνα, το μεσημέρι, ήταν όλοι παρόντες.
Στις δύο ακριβώς δόθηκε το σήμα της εκκίνησης.

Σαν σαΐτα πετάχτηκε οδηγώντας την κούρσα ο Γάλλος. Πίσω του πήγαινε ο Αυστραλός Φλακ και παραπίσω οι Έλληνες, μια παρέα.

«Γιατί έχουν πάρει τόση φόρα;», αναρωτιόταν ο Λούης τρέχοντας μαλακά. «Έχουμε ακόμη τόση απόσταση».

Μπροστά τους ο δρόμος άδειος, αλλά και από τις δυο μεριές στα ρείθρα* στριμωχνόταν κόσμος πολύς, που έκανε το τοπίο χρωματιστό και ενδιαφέρον.

Ο Λούης ένωθε δίπλα του την ανάσα του κόσμου, τον παλμό του.

Οι Μαρουσιώτισσες, όλες, που κατέβηκαν από το χωριό, κι είχαν μαζί τις κασίκες τους, στέκονταν στην άκρη του σκονισμένου δρόμου σ' όλη τη διαδρομή και σκούπιζαν τα δάκρυα με τις μαντίλες τους.

* πρόχειρο, λαϊκό
Ξενοδοχείο

* άκρες

* τον υποδέχονταν
με ζητωκραυγές

– Σπύρο! Σπύρο! Άντε, παιδί μου! Με το καλό! τον επευφημούσαν.*

Παρ' όλο που ένιωθε απερίγραπτη μοναξιά, χαμογελούσε συνεχώς σ' αυτή την Ελλάδα που τον συνόδευε. Κι ο πόθος να χαροποιήσει αυτόν τον κόσμο θροιάστηκε στην καρδιά του.

Έβαλε φόρα να προλάβει το Γάλλο και τον Αυστραλό. Η φωτιά, η ελπίδα της νίκης, φούντωσε μέσα του και κόντευε να τον κάψει. Μετά το 32ο χιλιόμετρο όλα εξελίχθηκαν ευνοϊκά γι' αυτόν. Ο ένας μετά τον άλλον οι αντίπαλοί του κουράζονταν και αποσύρονταν. Έβαλε τα δυνατά του και πέρασε πρώτος, ακμαίος και κεφάτος. Ήταν βέβαιος για τη νίκη του, αφού λυτρώθηκε από τους επικίνδυνους αντιπάλους του.

Όσο πλησίαζε προς τους Αμπελοκήπους, ο ενθουσιασμός τού κόσμου εκδηλωνόταν με χίλιους δυο τρόπους λατρείας: Με λουλούδια, με στεφάνια, με λυγμούς, με συγκίνηση. Εκείνος, κάτασπρος από τη σκόνη του δρόμου, με μάτια λαμπερά, που γυάλιζαν σαν να είχε πυρετό, τους άκουγε, τους έβλεπε, τους αγαπούσε όλους, αποτύπωνε χρώματα, φυσιογνωμίες για να τις θυμάται μια ολόκληρη ζωή. Μέσα στην υπερέντασή του θυμόταν πού και πού να σκουπίζει το μουστάκι του από τον ιδρώτα.

* παρακινούσε

– Κουράγιο! Κουράγιο! Λίγο ακόμα! τον παρότρυνε* ο κόσμος παραληρώντας.*

* τρελός
από χαρά

Δεν αισθανόταν κουρασμένος, αλλά μόνος, παράξενα μόνος, κι ας τον συνόδευε η ψυχή του κόσμου, που λαχταρούσε μια νίκη, που θα τους ενίσχυε την περηφάνια, που το είχαν τόσο ανάγκη.

Ο Λούης πετάει προς το στάδιο. Ηλιοκαμένος, με τις ποδάρες του ν' ακροπατούν στο χώμα, να παίρνουν δύναμη και να τινάζονται ψηλά για το επόμενο βήμα, το βήμα του θριάμβου.

Ο Λούης πετάει προς το στάδιο που περιμένει να τον υποδεχτεί ντυμένο στα άσπρα του μάρμαρα.

* πρωτοφανής
πολυκοσμία

Το αδιαχώρητο* σ' όλο του το μεγαλείο. Απόλυτη ησυχία. Έχει δοθεί η εντολή: «Μη φωνάζετε, μη χειροκροτείτε, μη συγκινήσετε το μαραθνοδρόμο, όποιος κι αν είναι».

* γίνεται

Κανείς δεν προσέχει το αγώνισμα του άλματος επί κοντώ που διεξάγεται* στο στίβο. Όλοι έχουν στραμμένα τα μάτια προς την πύλη απ' όπου θα μπει ο νικητής.

Ο Λούης τερματίζει (αναπαράσταση)

Ο Λούης πετάει προς το στάδιο. Είναι σχεδόν απ' έξω.

Είναι αδύνατο να βρίσκεται έστω και ένας εκείνη τη μέρα που να μη θέλει με όλη του την ψυχή να νικήσει στο μαραθώνιο Έλληνας. Ο μαραθώνιος είναι υπόθεση ελληνική. Έλληνας πρέπει να τον κερδίσει.

Πέντε και είκοσι ακούγεται ο κρότος του τηλεβόλου. Πώς ανατριχιάζει η θάλασσα όταν την ταραίζει ξαφνικά ο άνεμος; Πώς γίνεται όταν συγκινείσαι με τη θωπεία* της πασχαλιάτικης αύρας; Πώς γίνεται

* χάδι

όλος εκείνος ο κόσμος να είναι ενωμένος μ' έναν πόθο και μια ευχή; Σηκώνονται όλοι όρθιοι. Δε φωνάζουν. Περιμένουν. Με αγωνία. Με μια καρδιά ν' ανασαίνει στον ίδιο ρυθμό. Με δυο μάτια να βλέπουν προς την είσοδο.

– Είναι Έλλην!

Ο αριθμός 17 υψώνεται στο κοντάρι. Είναι ο αριθμός της φανέλας του Λούη.

Την ανυπομονησία τη διαδέχεται η ξέφρενη χαρά, ανοίγει ο δρόμος να περάσει ο νικητής, ο κόσμος χειροκροτεί, αλαλάζει,* κουνάει μαντίλια, πετάει καπέλα, υψώνει σημαιάκια, κλαίει και δίνει φιλιά.

* κραυγάζει
θριαμβευτικά

*κραυγή

Μια νικητήρια ιαχή* κυλά πάνω στις κερκίδες. Ο αντίλαλος γίνεται ήχος μεγάλος, σμίγει με τον ήλιο, που πάει να βασιλέψει και βάφει με χρώματα το λοφάκι του Αρδηττού, ύστερα επιστρέφει να σμίξει με τις μπάντες που παιανίζουν.*

*παίζουν μουσική

Εκεί, στο Παναθηναϊκό στάδιο, οι Έλληνες ξεφωνίζουν σ' ένα χώρο που τους ανήκει από παλιά. Ένα χώρο με εθνικό παρελθόν, ένα χώρο που αποκτά και εθνικό παρόν, μ' ένα νερούλα από το Μαρούσι που έτρεξε 40 χιλιόμετρα σε δύο ώρες, 58 πρώτα και 50 δευτερόλεπτα.

Δραστηριότητες

1. Να παραστήσετε τα κυριότερα γεγονότα του κειμένου με εικόνες. Να γράψετε τίτλους για τις εικόνες, χρησιμοποιώντας φράσεις του κειμένου.
2. Πώς ένιωθε ο Σπύρος Λούης κατά τη διάρκεια του αγώνα; Βρείτε εκφράσεις από το κείμενο που το δείχνουν αυτό.
3. Πώς ένιωθαν οι Έλληνες όσο έτρεχε ο Σπύρος Λούης και πώς όταν νίκησε;
4. Να φέρετε στην τάξη εικόνες από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896, του 2004 ή από αγώνες που έγιναν σε άλλες χώρες. Να επιλέξετε κάποιες από αυτές και να φτιάξετε τον «Πίνακα των Ολυμπιακών Αγώνων» της τάξης σας.

Αγγελική Βαρελλά (Θεσσαλονίκη 1930)

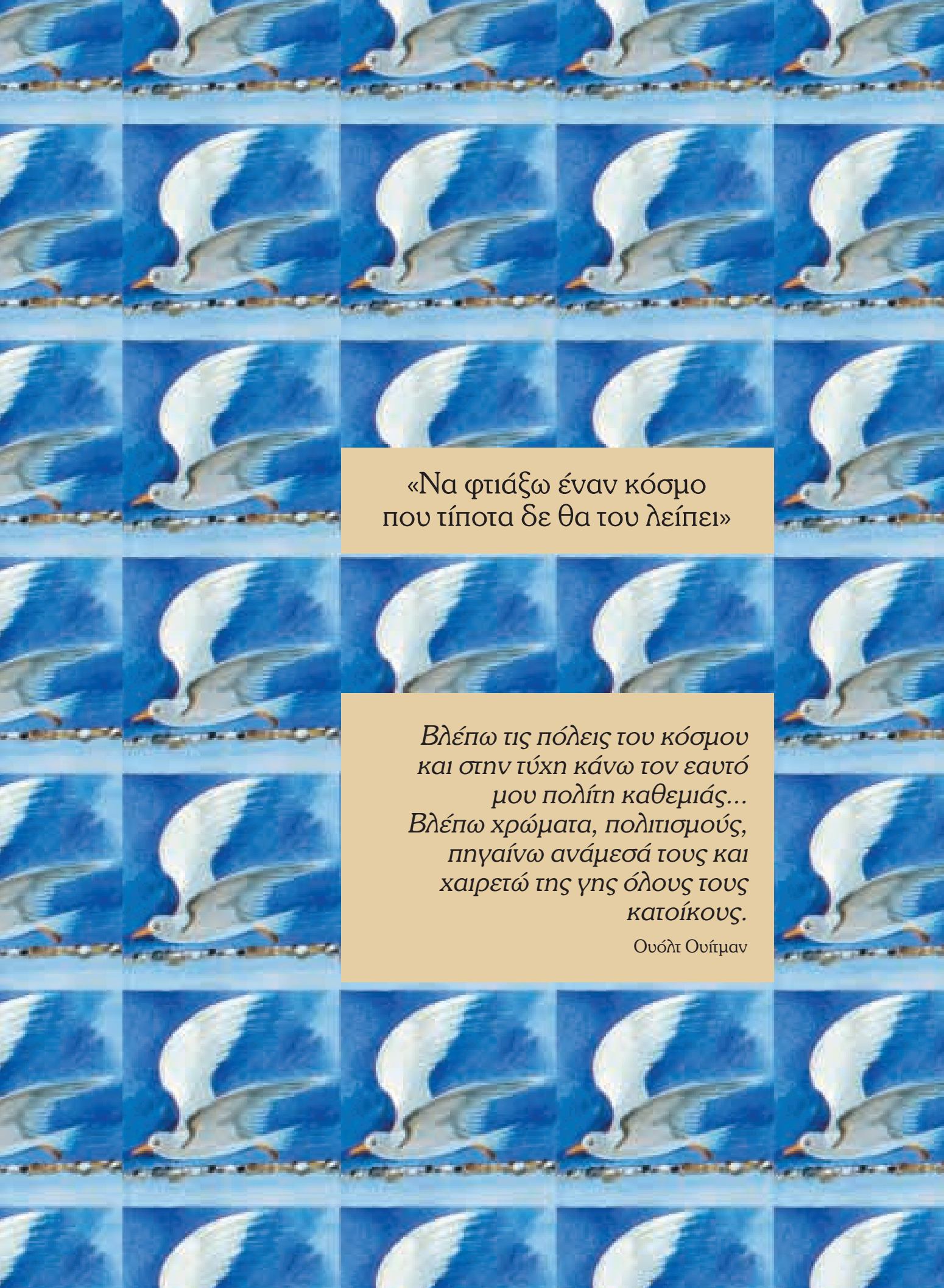
Σπούδασε αρχαιολογία. Έχει ασχοληθεί με όλα τα είδη του πεζού λόγου. Τα βιβλία της έχουν για θέμα τη φύση, την οικολογία, την αρχαιοκαπηλία, τη βία στα γήπεδα, την τρίτη ηλικία, τη μυθολογία και είναι αισιόδοξα, γεμάτα φαντασία και χιούμορ. Μερικά από τα έργα αυτά είναι: *Φιλενάδα φουντουκιά μου*, *Αρχίζει το ματς*, *Σε δυο τρελά ημίχρονα*, *Έξι εναντίον ενός*, *Ο Θεός αγαπά τα πουλιά*.

Προτάσεις για διάβασμα

Ζωή Βαλάση, *Το χρυσό στεφάνι - Οι Αγώνες στους μύθους και στα παραμύθια*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Συγγραφείς Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, *Αθάνατο ολυμπιακό πνεύμα*, εκδ. Ψυχογιός.

Κώστας Πούλος, *Ο Σπύρος Λούης και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες*, εκδ. Παπαδόπουλος.

«Να φτιάξω έναν κόσμο
που τίποτα δε θα του λείπει»

*Βλέπω τις πόλεις του κόσμου
και στην τύχη κάνω τον εαυτό
μου πολίτη καθεμιάς...
Βλέπω χρώματα, πολιτισμούς,
πηγαίνω ανάμεσά τους και
χαιρετώ της γης όλους τους
κατοίκους.*

Ουόλι Ουίτμαν

Οδυσσέας Ελύτης

Ο γλάρος

Στο κύμα πάει να κοιμηθεί
δεν έχει τι να φοβηθεί
Μήνας μπαίνει μήνας βγαίνει
γλάρος είναι και πηγαίνει

Από πόλεμο δεν ξέρει
ούτε τι θα πει μαχαίρι
Ο Θεός του 'δωκε φύκια
και χρωματιστά χαλίκια

Αχ αλί κι αλίμονό μας
μες στον κόσμο το δικό μας
Δε μυρίζουνε τα φύκια
δε γυαλίζουν τα χαλίκια

Χίλιοι δυο παραφυλάνε
σε κοιτάν και δε μιλάνε
Είσαι σήμερα μονάρχης*
κι ώσαμ'* αύριο δεν υπάρχουν

* παντοδύναμος

* μέχρι

Δραστηριότητες

1. Πώς περνάει ο γλάρος τη ζωή του; Βρες τις φράσεις του ποιήματος που μιλούν γι' αυτό.
2. Νομίζεις πως η ζωή του γλάρου μοιάζει με τη ζωή των ανθρώπων;
3. Στις δύο τελευταίες στροφές ο Οδ. Ελύτης μάς περιγράφει με ζωντανές εικόνες την κοινωνία, τον κόσμο, όπου ένας άνθρωπος τη μια μέρα είναι παντοδύναμος και την άλλη χάνει τα πάντα. Συζήτησε με τους συμμαθητές σου το θέμα στην τάξη.

Οδυσσέας Ελύτης (Ηράκλειο Κρήτης 1911 - Αθήνα 1996)

Από τους σημαντικότερους ποιητές μας. Το 1979 τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Η ποίησή του είναι αισιόδοξη και αναφέρεται στη φύση, στην Ελλάδα και στον άνθρωπο. Πολλά ποιήματά του έχουν μελοποιηθεί από Έλληνες συνθέτες. Έργα του: *Το άξιον εστί*, *Προσανατολισμοί*, *Ήλιος ο πρώτος*, *Τα ρω του έρωτα*, *Ο ήλιος ο ηλιάτορας*.

Πρόταση για διάβασμα

Γιάννης Ρίτσος, *Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού*, εκδ. Κέδρος.

Λίτσα Ψαραύτη

Το περιβόλι του Σαμίχ

Κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου ο βομβαρδισμός της Σάμου αναγκάζει την οικογένεια της Βαγγελίτσας να ακολουθήσει το δρόμο της προσφυγιάς στην Παλαιστίνη. Στο απόσπασμα που ακολουθεί (από το μυθιστόρημα «Το διπλό ταξίδι») περιγράφεται η ζωή στην έρημο σ' ένα στρατόπεδο κοντά στη Γάζα και στα γειτονικά περιβόλια, όπου η Βαγγελίτσα συναντά τη Ρασμίγια.

Τα πορτοκάλια για το «μαγαζί» μας τ' αγοράζαμε από το Σαμίχ, τον περιβολάρη. Τις περισσότερες φορές γέμιζε το δίκτυ μας χωρίς να παίρνει τα δυο γροσάκια, χώρια που μας άφηνε και τρώγαμε όσα θέλαμε. Είχε επτά παιδιά, έξι αγόρια κι ένα κορίτσι, που τον βοηθούσαν στο περιβόλι όταν γύριζαν από το σχολείο.

Το χωριατόσπιτο του Σαμίχ ήταν χτισμένο στην άκρη του περιβολιού, κάτω από μια θεόρατη λεύκα. Οι ρίζες της ρουφούσαν νερό από το πηγάδι της αυλής και τα κλωνάρια της θέριεψαν κι έφταναν ως τον ουρανό. Ήταν μια παραδεισένια γωνιά μέσα στη ζέστη και την ξεραϊλα του στρατοπέδου. Τα φύλλα της, που τρεμούλιαζαν με το παραμικρό φύσημα, σε καλούσαν να δροσιστείς στη σκιά της, ν' ακουμπήσεις στον κορμό της και να νιώσεις του χυμούς της ν' ανεβαίνουν από τις ρίζες.

Όποια ώρα κι αν πηγαίναμε στο περιβόλι, βρίσκαμε τη Ζακίγια, τη γυναίκα του Σαμίχ, να μαγειρεύει σκυφτή πάνω στη φωτιά. Δε θα 'ταν πάνω από 35 χρονών. Το πρόσωπό της όμως, γερασμένο και στεγνό, έδειχνε πως περνούσε πολλές ώρες στον αέρα και στον ήλιο. Μόλις μας έβλεπε, σηκωνόταν όρθια και μας καλοδεχόταν μ' ένα χείμαρρο αραβικών. Δίπλωνε τα χέρια της πάνω στην κοιλιά της κι όπως ήταν γεμάτα σημάδια και σκασίματα έμοιαζαν με το γέρικο κορμό τής λεύκας. Τις ώρες που δε μαγείρευε, έραβε γιορτινά φουστάνια, δικά της και της κόρης της. Μαύρες φούστες, κεντημένες με γεωμετρικά σχήματα –τρίγωνα, τετράγωνα– όμορφα συνταιριασμένα με κυπαρίσσια,

στάχια, πουλιά, τόσο κόκκινα και βυσσινιά, που δεν μπορούσες να κρατήσεις τα μάτια σου ανοιχτά.

Τη Ρασμίγια, την κόρη του Σαμίχ, τη γνώρισα όταν πρωτοπήγαμε στο περιβόλι τους. Καθόταν κάτω από τη λεύκα και ξεκούκκιζε ένα ρόδι. Τα χείλια της, τα δόντια της και τα δάχτυλά της είχαν βαφτεί μελιτζανιά. Κοίταζα λαίμαργα το λαχταριστό ρόδι και το 'τρωγα με τα μάτια μου.

... Σαν να βρέθηκα ξαφνικά στη δική μας νησιώτικη αυλή και να 'παιζα με τα παιδιά της γειτονιάς' η ροδιά μας ήταν φορτωμένη με ώριμα ρόδια με σκασμένη φλούδα κι εμείς χιμούσαμε σαν τα σπουργίτια και τσιμπολογούσαμε τα ρουμπινιά σπυριά....

Η Ρασμίγια διάλεξε το πιο μεγάλο ρόδι από το σωρό και μου το πρόσφερε. Ντράπηκα που δεν είχα κι εγώ κάτι να της χαρίσω.

– Θέλετε να σας δείξω τις ζωγραφιές μου, μέχρι να σας κόψει τα πορτοκάλια ο πατέρας μου; πετάχτηκε και χωρίς να περιμένει απάντηση έτρεξε στο χωριατόσπιτο.

– Μα πού έμαθε ελληνικά; απόρησε η Μαρούλα.

Τα στρατόπεδα εδώ γύρω είναι γεμάτα Έλληνες από το 1941. Όλοι σχεδόν οι πρόσφυγες έρχονται κι αγοράζουν φρούτα και κηπευτικά και είναι φυσικό να έχουν μάθει οι ντόπιοι τη γλώσσα μας.

Είχε δίκιο η Κασσιανή. Ο Λεωνίδας έλεγε πως μόλις μπήκαν οι Γερμανοί στην Ελλάδα, ο στρατός μας πέρασε με χίλιες δυο δυσκολίες στη Μέση Ανατολή για να συνεχίσει τον αγώνα.

Η Ρασμίγια ήρθε πίσω τρεχάτη με μια αγκαλιά χαρτιά. Καθίσαμε οκλαδόν στο χώμα της αυλής. Ο αέρας λες και σταμάτησε να φυσάει ανάμεσα στα φύλλα και τα κλωνάρια χαμήλωσαν πάνω από τα κεφάλια

* είδος
υφάσματος

μας, για να δουν το μαγικό κόσμο που φανερωνόταν μπροστά μας. Πώς μπόρεσε η μικρή Ρασμίγια να χωρέσει τόση ομορφιά μέσα σ' εκείνα τα παλιόχαρτα; Στο περιτύλιγμα του χασάπη, στην άσπρη κόλλα όπου τυλίγει ο έμπορος το τσίτι,* στο χαρτονένιο πάτο ενός κουτιού· πού βρήκε τέτοιο γαλάζιο χρώμα για να φτιάξει τον ουρανό; Και τα χωράφια, γιατί τα ζωγράφισε μενεξελιά, σαν να ήταν σπαρμένα με μενεξέδες; Κι αυτός ο ήλιος, στημένος μεσούρανα, πώς έγινε τόσο φλογερός και πρέπει να σκιάσεις τα μάτια σου για να μη σου τα θαμπώσει;

Οι ζωγραφιές περνούσαν από χέρι σε χέρι: μια αραγμένη βάρκα που έρχεται και τη χαϊδεύει μουρμουριστά το κύμα· το πηγάδι της

αυλής με τη βαριά αλυσίδα που ανεβάζει τον κουβά αγκομαμώντας· το πρόσωπο της Ζακίγια χαραγμένο από αγωνία και πόνο.

Ένωσα την ίδια ταραχή, όπως τότε που η Σάρα έβαζε τις νότες δίπλα δίπλα και το μυαλό αλάφρωνε και πέταγε μακριά.

– Θέλω να ζωγραφίσεις μίαν αυλή που να 'χει στη μέση μια ροδιά με τα πιο όμορφα ρόδια του κόσμου κι από κάτω παιδιά να παίζουν και να σκαρφαλώνουν στα κλαδιά της.

– Θα τη ζωγραφίσω τη ροδιά σου και θα σου τη χαρίσω όταν ξανάρθεις, μου υποσχέθηκε.

Στο δρόμο του γυρισμού δεν περπατούσα, πετούσα. Η καρδιά μου τραγουδούσε: «Έχω μια καινούρια φιλενάδα, έχω μια καινούρια φιλενάδα...». Ήξερα σε ποια θα χάριζα εκείνο το παρατημένο μπλοκ ζωγραφικής και την κασετίνα με τα χρωματιστά μολύβια που μου είχε φέρει ο Λεωνίδας και τόσον καιρό δεν είχα καταφέρει ούτε να τ' ανοίξω.

Δραστηριότητες

1. Η Ρασμίγια δείχνει τις ζωγραφιές της στη Βαγγελίτσα. Μπορούμε να τις ξαναφτιάξουμε και μεις με χρώματα ή να κάνουμε κολάζ.
2. Η Βαγγελίτσα και η Ρασμίγια γίνονται φίλες. Τι τις συνδέει;
3. Την ιστορία αφηγείται η Βαγγελίτσα. Πώς θα την έλεγε άραγε η Ρασμίγια;

Λίτσα Ψαραύτη (Σάμος 1936)

Η Λίτσα Ψαραύτη γεννήθηκε στη Σάμο και ζει στην Αθήνα. Έγραψε πολλά ιστορικά, περιπετειώδη και κοινωνικά μυθιστορήματα για παιδιά και νέους, αντλώντας τα θέματά της από το παρελθόν το τόπου της και τη σύγχρονή της πραγματικότητα. Έργα της: *Στα βήματα του Σαμοθήριου*, *Με την Ανδρομέδα στο γαλάζιο πλανήτη*, *Το αίνιγμα της πέτρινης γενειάδας*, *Τα δάκρυα της Περσεφόνης*.

Πρόταση για διάβασμα

Τζέμη Τασάκου, *Το ξεχασμένο μονοπάτι*, εκδ. Ψυχογιός.

Γιώργος-Μενέλαος Μαρίνος

Το τραγούδι του κλόουν

Δεν έχεις πού να κοιμηθείς
δανείσου το παπούτσι μου
δεν έχεις πού να ζεσταθείς
δανείσου την καρδιά μου
δεν έχεις πού να πιεις νερό
ξεδίψασε στο δάκρυ μου
δεν έχεις πού να ονειρευτείς
δανείσου τα όνειρά μου.

Κρύβω βαθιά στις τσέπες μου
δυσ ψίχουλα ψωμί,
κρύβω τον ήλιο, τα πουλιά
κι ένα άσπρο γιασεμί
κι όλα θα γίνουν αύριο
καρβέλια, χρώματα
για να χορτάσουν των παιδιών
μάτια και στόματα.

Δραστηριότητες

1. Σε ποιους μιλάει ο κλόουν στην πρώτη στροφή του ποιήματος;
2. Ζωγραφίστε τις εικόνες του ποιήματος και βάλτε από κάτω δικούς σας τίτλους.
3. Μπορούμε να κατασκευάσουμε από χαρτόνι τον κλόουν της τάξης μας. Γράφουμε σε χαρτόνια τα όνειρά μας και τα βάζουμε μέσα στις τσέπες του.
4. Πώς θα μπορούσε ο κόσμος να γίνει καλύτερος;

Γιώργος-Μενέλαος Μαρίνος

Είναι ποιητής, συνθέτης, παιδαγωγός και κλόουν. Έχει κυκλοφορήσει πολλούς δίσκους με μουσική για παιδιά. Κυριότερα έργα του: *Καραμελοχώρα*, *Ο κλόουν*, *Ιστορία ενός τσίρκου*, *Τα τραγούδια μου*, *Το ποίημα με τα χρώματα*. *Αχ! ειρήνη!*

Πρόταση για διάβασμα

Ρένα Καρθαίου, *Στα μονοπάτια του ήλιου*, εκδ. Πατάκη.

Γιώργος-Μενέλαος Μαρίνος
(φωτογραφία)

Φωτεινή Φραγκούλη

Παπούς και εγγονή

⌘⌘ είδη άγριων
χόρτων

Επέζευαν στο μεγάλο πλάτανο της κυρίας Ευστρατίας και ο παπούς μάζευε χορτάρια. Της έδειχνε τα σχήματα. Τα πικροράδικα,* τα περδικοπατήματα, τις καυκαλήθρες.*

Ε, γούστο είχε, αλλά μετά από λίγο το Λενιώ βαριόταν κι έφευγε γιαλό γιαλό.

«Αλλιώτικες που είναι οι θάλασσες και οι παραλίες το χειμώνα», σκεφτόταν.

Ξάφνου, μέσα στα ξύλα, στα πεταμένα μπουκάλια, στις παρατημένες και σχισμένες σαγιονάρες, τις παράταιρες, βλέπει ένα παντοφλάκι, μα ένα παντοφλάκι!

«Ααα! Τι να 'ναι αυτό;», είπε μέσα της. «Σαν βαρκάκι, σαν γόνδολα».

Ήταν υφασμάτινο, με χρυσοκλωστές και πολύχρωμα λουλούδια. Ήταν βέβαια ταλαιπωρημένο, αλλά στα νιάτα του πρέπει να έκανε τράκες!*

* να εντυπωσίαζε

Ε, και να είχε τέτοια παπούτσια το Λενάκι, όλες οι φίλες της θα ζήλευαν και αυτή θα καμάρωνε. Βέβαια, δεν θα μπορούσε να τρέξει και να παίξει μ' αυτά τα παντοφλιά, αλλά θα τα είχε για τις καλές τις ώρες:

για τα γενέθλια, για την εκκλησία, για τις γιορτές και τα πανηγύρια.

Τέτοιες σκέψεις έκανε, όταν κατέφθασε ο παππούς κρατώντας τον
τορβά* τίγκα* στα χόρτα.

– Κουκ, κοκονέλιμ,* ήρθα.

– Κοίτα παππού, ένα παντοφλάκι παράξενο.

– Πασουμάκι τούρκικο είναι, Λενιώ. Τέτοια φορούσαν τα χρόνια τα
παλιά οι πλούσιες Τουρκαλίτσες.

– Μου αρέσει πολύ, παππού!

– Εμ τι! Είναι δειχτερά* τα πασούμια, όμορφα, πλουμιστά και χειρο-
ποίητα. Είδες ταξίδι, το άτιμο! Η θάλασσα μας το έφερε. Είδες τη
θάλασσα, Λενιώ!

– Να το πάρουμε μαζί μας, παππού;

– Τι να το κάνεις, μάτια μου. Εγώ λέγω να το ταξιδέψουμε απέναντι
να πάει να βρει το ταίρι του. Καλύτερα, ε;

Το σκέφτηκε λίγο η Ελένη:

– Καλά, ας το κάνουμε κι έτσι, του απάντησε.

Το έβαλε, λοιπόν, ο παππούς πάνω στο κύμα και είπε ψιθυριστά:

– Άντε στο καλό, άντε να βρεις το ταίρι σου.

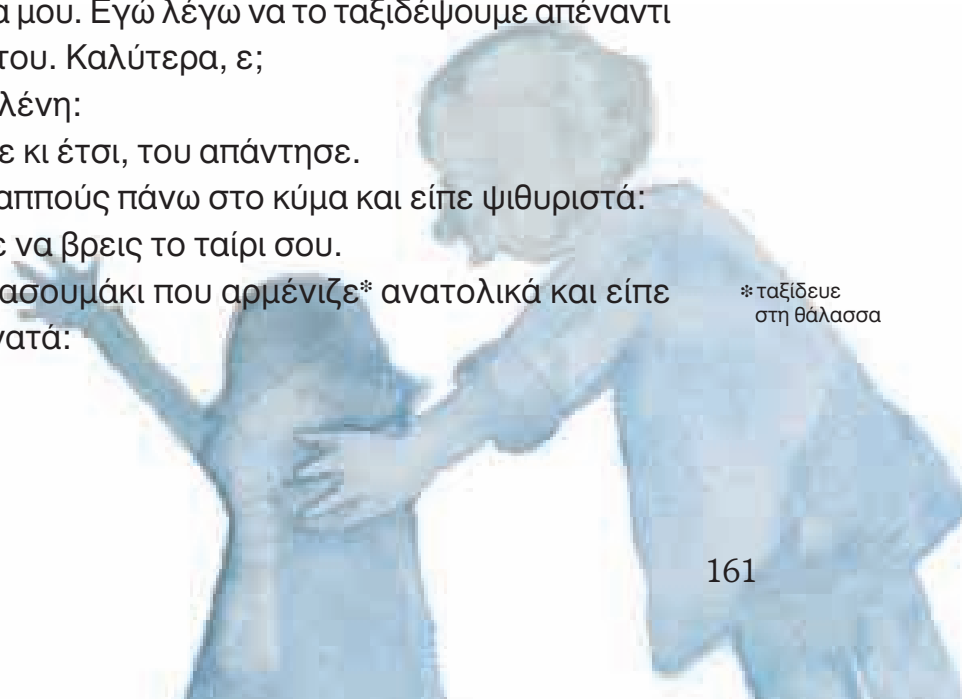
Ύστερα, κοίταξε το πασουμάκι που αρμένιζε* ανατολικά και είπε
με χαμόγελο και πιο δυνατά:

– Χαιρετίσματα!

* μικρό σακίδιο
* γεμάτο
* μικρή κυρία

* εντυπωσιακά

* ταξίδευε
στη θάλασσα

* είδος καΐκιού

* πάρα πολλά

Το έβλεπαν να ξεμακραίνει σαν μικροσκοπικό τρεχαντήρι* και φανταζόταν πια τα μύρια όσα* η Ελένη μας.

Αργότερα, οι δυο τους, αφού άναψαν τα καντήλια στους Αγίους Αναργύρους, μπήκαν στα ιαματικά λουτρά της Εφταλούς, για να κολατσίσουν στα ζεστά. Έκανε κρύο, μην το ξεχνάμε. Χειμώνας βλέπετε, ήλιος με δόντια.

Παππούς και εγγονή έτρωγαν και χαλάρωναν στη θαλπωρή της υγρής ζεστασιάς.

Μέσα από τις τρύπες του θόλου της σκεπής έβλεπαν το φως να μπαίνει, ματσάκια ματσάκια κυκλάμινα. Και από το μικρό παράθυρο στο βάθος, ο διάδρομος της θάλασσας. Μπλε, θυμωμένος απ' τον Ντελή-Βοριά.

Χράτσα-χρούτσα, ροκάνιζαν τα παξιμάδια οι δυο τους και μοσχοβολούσαν τα λουτρά κανέλα, μανταρίνι και δαφνόφυλλα.

Η πηγή έστελνε τη ζεστή ανάσα της στα μάγουλα και τα χέρια τους με μικρές, λεπτές φυσαλίδες, που ανάβλυζαν σταθερά και ρυθμικά από τα χαλίκια της μεγάλης στέρνας.

– Πώς να την έλεγαν άραγε την Τουρκαλίτσα που έχασε το πασουμάκι της; είπε αφηρημένα η Ελενίτσα.

– Μελτέμ! είπε ο παππούς με σιγουριά. Μελτέμ, την έλεγαν και ήταν νέα και όμορφη. Αγαπιότανε με τον Αχμέτ. Κρυφά έφευγε από τη μάνα της τα βράδια από την πίσω σκάλα του σπιτιού τους, την καφασωτή* και κατέβαινε στην αυλή τους, σιγοπατώντας. Εκεί αντάμωναν και τα λέγανε ψιθυριστά μέσα στο σκοτεινό μπαξέ* τους.

– Κοίτα απέναντι, Λενιώ, εκεί ήταν το σπίτι τους. Στο Μπαμπα-Γκαλέ, στο ακρωτήρι.

Ένα βράδυ όμως, η μάνα της είχε ύπνο ανήσυχο. Ξύπνησε, λοιπόν, και κατέβηκε στον οντά* τους, να φάει κανένα λουκουμάκι για να γλυκαθεί.

Την άκουσε που λες, Ελένη μου, η Μελτέμ, είδε και τη λάμπα που άναψε και τρέχει να προλάβει να χωθεί στο μεντέρι* της. Μέσα στη φούρια, της ξέφυγε το πασουμάκι κι έμεινε στην αυλή!

* με διχτυωτό πλέγμα
* κήπο

* δωμάτιο

* χαμηλός καναπές

Το πήρε ο σκύλος τού Αχμέτ και άρχισε τα παιχνίδια δίπλα στη θάλασσα. Ορμά ένα κύμα, του το παίρνει και να το στα δικά μας μέρη!

Γέλασε πλατιά ο παππούς:

– Πού τα σκαρφίζομαι όλα τούτα! μονολόγησε. Πού τα κατεβάζει η γκλάβα* μου τέτοια παραμύθια!

– Σ' αγαπώ, παππού μου, του είπε η Ελένη, μ' όλη της την καρδιά. Σ' αγαπώ.

Εγώ να δεις, συκαλάκι μου.

* μυσάλο, κεφάλι

Δραστηριότητες

1. Τι να έγιναν άραγε η Μελτέμ και ο Αχμέτ; Μπορείς να συνεχίσεις το παραμύθι του παππού;
2. Φανταστείτε ότι ο παππούς τής Μελτέμ και του Αχμέτ στην Τουρκία βρήκε ένα πασουμάκι της Ελένης. Τι θα έλεγε στα δικά του εγγονάκια;
3. Συζητήστε για τα συναισθήματα του παππού και της εγγονής.
4. Αν η Ελένη έστειλε ένα γράμμα στη Μελτέμ, τι θα της έγραφε;
5. Γράψτε ιστορίες και παραμύθια που σας διηγούνται ο παππούς και η γιαγιά και πιάστε το «Παραμυθοβιβλίο» της τάξης σας.

Φωτεινή Φραγκούλη (Μόλυθος Μυτιλήνης 1958)

Είναι δασκάλα. Έχει γράψει παραμυθικές ιστορίες για μικρά παιδιά. Τα θέματα των βιβλίων της είναι εμπνευσμένα από το νησί της, από την παράδοση, από τη φύση και από τις σχέσεις των ανθρώπων. Μερικά από τα βιβλία της: *Η Κυράνη του δάσους*, *Η Πορφυρένια και το μαντολίνο*, *Το χωραφάκι της αγάπης*, *Οι άγγελοι των κοχυλιών*.

Προτάσεις για διάβασμα

Χρήστος Μπουλώτης, *Το άγαλμα που κρύωνε*, εκδ. Πατάκη.
Φιλίσα Χατζηχάννα, *Ιστορίες του παππού χωρίς μουστάκι*, εκδ. Ψυχογιός.

Ναζίμ Χικμέτ

Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά

Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά έστω και για μια μέρα
ας τον δώσουμε να παίξουν σαν ένα πολύχρωμο μπαλόνι
να παίξουν τραγουδώντας ανάμεσα στ' αστέρια
ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά
σαν ένα τεράστιο μήλο, σαν ψίχα ολόζεστου ψωμιού
να χορτάσουν μια μέρα τουλάχιστον
ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά
να μάθει έστω και για μια μέρα ο κόσμος τη φιλία
τα παιδιά θα πάρουν απ' τα χέρια μας τον κόσμο
θα φυτέψουν αθάνατα δέντρα.

Δραστηριότητες

1. Τι άλλο θα μπορούσαν να κάνουν τα παιδιά, αν έπαιρναν τον κόσμο στα χέρια τους;
2. Στο ποίημα ο κόσμος μοιάζει με «πολύχρωμο μπαλόνι» και με «ψίχα ολόζεστου ψωμιού». Πώς καταλαβαίνετε αυτές τις φράσεις;
3. Ποια από τις εικόνες του ποιήματος θα ήθελες να ζωγραφίσεις;
4. «Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά»:
 - της Αφρικής • της Ασίας • της Ινδίας.Φανταζόμαστε τι θα ήθελαν αυτά τα παιδιά και ξαναγράφουμε το ποίημα. Μπορούμε να αλλάξουμε όποιες λέξεις και φράσεις θέλουμε ή να προσθέσουμε δικές μας.

Ναζίμ Χικμέτ (Θεσσαλονίκη 1902 - Μόσχα 1963)

Ένας από τους σημαντικότερους Τούρκους ποιητές και θεατρικούς συγγραφείς του 20ού αιώνα. Στο έργο του κυριαρχούν οι ιδέες για ισότητα των ανθρώπων. Μερικά ποιητικά κείμενά του: *Η πολιτεία που έχασε τη μιλιά της*, *Γράμματα από τη φυλακή*.

Πρόταση για διάβασμα

Ζωρζ Σαρή, *Το γαϊτανάκι*, εκδ. Πατάκη.

«Με προορισμό
την επόμενη χιλιετία...»

Ο εφευρέτης κύριος Φάνης
ανακάλυψε βεντάλια
που τη βάζει μπρος στα μούτρα
μένει ακίνητη η βεντάλια
και κουνάμε τα κεφάλια.

Γ.-Μ. Μαρίνος

Ρόαλντ Νταλ

Η τρεχάλα

Το κείμενο που θα διαβάσετε είναι από τη χιουμοριστική ιστορία τού Ρόαλντ Νταλ Ο απίθανος κος Φοξ. Ο κύριος Φοξ είναι μια αλεπού που κλέβει πότε πότε κοτόπουλα για να θρέψει τα τέσσερα αλεπουδάκια της. Όμως τα αφεντικά των κοτόπουλων, οι κτηματίες Μπόγκι ο χοντρός, Μπανς ο κοντός και Μπιν ο λεπτός, εξοργίζονται κι αποφασίζουν να κυνηγήσουν με μπουλντόζες τον κύριο Φοξ, ο οποίος μαζί με τα παιδιά του κρύβεται σε μια τρύπα ενός λόφου.

Ένας απελπισμένος αγώνας δρόμου άρχισε, οι μηχανές εναντίον των αλεπούδων. Στην αρχή, ο λόφος έμοιαζε με τη διπλανή εικόνα.

Μια ώρα αργότερα, καθώς οι μηχανές έτρωγαν όλο και περισσότερο χώμα από την κορυφή, ο λόφος έμοιαζε με την επάνω εικόνα:

Πού και πού οι αλεπούδες κέρδιζαν λίγο έδαφος, οι θόρυβοι ακούγονταν πιο μακρινοί κι ο κύριος Φοξ έλεγε: «Θα τα καταφέρουμε! Είμαι βέβαιος πως θα τα καταφέρουμε!». Όμως, λίγα λεπτά αργότερα οι μηχανές πλησίαζαν κι ο κρότος από τα πανίσχυρα φτυάρια ακουγόταν ολοένα και πιο δυνατός. Τότε οι αλεπούδες έβλεπαν τη μυτερή άκρη, καθώς κάποιο από τα φτυάρια έσκαβε τη γη ακριβώς πίσω τους.

– Προχωρήστε, αγάπες μου! λαχάνιαζε ο κύριος Φοξ. Μην τα παρατάτε.

– Προχωρήστε! φώναζε κι ο χοντρο-Μπόγκι στον Μπιν και στον Μπανς. Όπου να 'ναι την πιάνουμε!

– Την πήρε πουθενά το μάτι σου; ρωτούσε ο Μπιν.

– Όχι ακόμη, φώναζε ο Μπόγκι. Νομίζω όμως πως είστε κοντά!

– Θα την αρπάξω με τη φαγάνα μου! φώναζε ο Μπανς. Θα την κόψω κομματάκια!

Μέχρι το μεσημέρι, πάντως, οι μηχανές ήταν ακόμη εκεί. Εκεί ήταν και οι ταλαίπωρες αλεπούδες. Ο λόφος τώρα φαινόταν κάπως έτσι: >

Οι κτηματίες δε σταμάτησαν ούτε για φαγητό. Ήταν αφοσιωμένοι στη δουλειά τους.

– Έι! εκεί κάτω, κύριε Φοξ! αντήχησε η φωνή του Μπανς, καθώς έσκυψε από το τρακτέρ του. Ερχόμαστε να σε πιάσουμε.

– Έφαγες πια το τελευταίο σου κοτόπουλο! αντήχησε και η φωνή τού Μπόγκι. Δε θα ξανατριγυρίσεις ποτέ πια ύποπτα στη δική μου φάρμα.

Κάτι σαν τρέλα είχε πιάσει τους τρεις άντρες. Ο Ξερακιανός Μπιν και ο κοντοπίθαρος κοιλαράς Μπανς οδηγούσαν τις μηχανές τους σαν μανιακοί, κάνοντας τα φτυάρια να σκάβουν με καταπληκτική ταχύτητα. Ο χοντρο-Μπόγκι χοροπηδούσε σαν καλικάντζαρος και φώναζε:

– Πιο γρήγορα! Πιο γρήγορα!

Μέχρι τις πέντε το απόγευμα να τι είχε γίνει στο λόφο:

Η τρύπα που είχαν σκάψει οι μηχανές έμοιαζε με κρατήρα* ηφαιστείου. Το θέαμα ήταν τόσο ασυνήθιστο, που πλήθη ανθρώπων είχαν τρέξει από τα γύρω χωριά να ρίξουν μια ματιά. Στέκονταν στην άκρη τού κρατήρα και κοιτούσαν κάτω τον Μπόγκι και τον Μπανς και τον Μπιν.

– Έι! εκεί κάτω, Μπόγκι. Τι συμβαίνει;

– Κυνηγάμε μια αλεπού!

– Σίγουρα τρελαθήκατε!

Οι άνθρωποι βάλθηκαν να τους κοροϊδεύουν και να τους περιγελούν. Και μόνο αυτό ήταν ικανό να κάνει τους τρεις κτηματίες πιο έξαλλους,

* άνοιγμα στο ανώτερο άκρο

πιο πεισματωμένους και πιο αποφασισμένους από ποτέ να μην τα παρατήσουν μέχρι να πιάσουν τις αλεπούδες.

Έξω από την τρύπα της αλεπούς ο Μπόγκι, ο Μπανς και ο Μπιν κάθονταν δίπλα στις σκηνές τους με τα όπλα τους στα γόνατά τους. Άρχισε να βρέχει. Το νερό έπεφτε

σε ρυάκια στο λαιμό των τριών αντρών και μέσα στα παπούτσια τους.

– Δε θα μείνει ακόμη για πολύ εκεί κάτω, είπε ο Μπόγκι.

– Το κτήνος θα πρέπει να 'χει πεθάνει από την πείνα, πρόσθεσε ο Μπανς.

– Έτσι είναι, συμφώνησε ο Μπιν. Θα κάνει κάποια εξόρμηση από στιγμή σε στιγμή. Να 'χετε τα όπλα σας έτοιμα.

Και κάθισαν δίπλα στην τρύπα, περιμένοντας την αλεπού να βγει έξω.

Κι από όσο ξέρω, ακόμη περιμένουν.

Δραστηριότητες

1. Οι κτηματίες, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, καταστρέψανε έναν ολόκληρο λόφο για να κυνηγήσουν τις αλεπούδες. Συζητήστε στην τάξη γι' αυτήν την ενέργειά τους.
2. Πού λέτε να πήγαν οι αλεπούδες και δεν τις έπιασαν οι τρεις κτηματίες;
3. Διηγηθείτε την ιστορία από την πλευρά ενός από τους τρεις κτηματίες.
4. Γράψτε μια δική σας ιστορία με παρόμοιο θέμα και εικονογραφήστε την.

Ρόαλντ Νταλ (Ουαλία 1916 - 1990)

Είναι από τους γνωστότερους Άγγλους πεζογράφους. Τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε πολλές χώρες. Χρησιμοποίησε πολύ τη φαντασία και το χιούμορ. Από τα έργα του ξεχωρίζουν: *Ματίλντα*, *Οι μάγισσες*, *Ο απίθανος κος Φοξ*, *Το μαγικό δάχτυλο*, *Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας*, *Τσάρλι ο πρωταθλητής του κόσμου*, *Ο Τζίμης και το γιγαντοροδάκινο*.

Πρόταση για διάβασμα

Ανδρέας Αγγελάκης, *Μια αλεπού στην πλατεία Βάθης*, εκδ. Πατάκη.

Το τμήμα που θα διαβάσετε προέρχεται από το βιβλίο του Ιουλίου Βερν Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τις θάλασσες. Ο καθηγητής αφηγείται την έξοδό του από τον Ναυτίλο, ένα φανταστικό υποβρύχιο, και τον περίπατο στο βυθό της θάλασσας με οδηγό τον πλοίαρχο Νέμο.

Από το μηχανοστάσιο* περάσαμε σ' ένα άλλο μικρό διαμέρισμα, όπου υπήρχαν καμιά δωδεκαριά σκάφανδρα* κι αρκετά όπλα. Όταν είδε τα σκάφανδρα, ο Νεντ Λαντ έδειξε δυσφορία.

- Τα δάση, όπου θα πάμε, είναι υποβρύχια, του εξήγησα.
- Τότε καλά, μουρμούρισε. Αλλά μόνο αν μου το περάσουν με το στανιό,* θα το φορέσω.
- Κανένας δεν σε υποχρεώνει, του είπε ο πλοίαρχος Νέμος.
- Κι ο Σύμβουλος τι θα κάνει; ρώτησε ο καμακιστής.*
- Εγώ πηγαίνω παντού όπου πηγαίνει ο κύριος, απάντησε ο πιστός υπηρέτης.

Δύο άνδρες του πληρώματος ήρθαν να μας βοηθήσουν για να φορέσουμε τις βαριές, αδιάβροχες εκείνες στολές που ήσαν φτιαγμένες από ειδικό καουτσούκ, ικανό ν' αντέχει. Τα παπούτσια κατέληγαν σε βαριές σιδερένιες σόλες. Ο πλοίαρχος Νέμος, ένας σύντροφός του γιγαντώσωμος, ο Σύμβουλος κι εγώ, φορέσαμε αυτές τις στολές και, προτού μας βιδώσουν τις περικεφαλαίες, μας παρέδωσαν τα ντουφέκια που θα παίρναμε μαζί μας. Ο πλοίαρχος Νέμος μου έδειξε το χειρισμό τους.

– Είναι περίφημο, του είπα. Αλλά πώς θα μπορέσουμε να κατέβουμε στο βυθό της θάλασσας;

– Αυτή τη στιγμή, κύριε καθηγητά, ο «Ναυτίλος» είναι αραγμένος σε βάθος δέκα μέτρων και δεν έχουμε τίποτε άλλο παρά να ξεκινήσουμε.

- Μα πώς θα βγούμε;
- Θα δείτε σε λίγο.

* ο χώρος των μηχανών
* στολές των δυτών

* με το ζόρι

* αυτός που ψαρεύει με καμάκι

Μας πέρασαν τις περικεφαλαίες και μας τις βίδωσαν. Υπήρχαν σ' αυτές τρία ανοίγματα, φραγμένα με χοντρό γυαλί, άθραυστο, που επέτρεπαν να βλέπει κανείς προς όλες τις διευθύνσεις. Έπειτα μας έδεσαν στις πλάτες τις συσκευές με τον πεπιεσμένο αέρα κι αρχίσαμε ν' αναπνέουμε κανονικά. Δεν ένιωθα καμιά δυσφορία. Μου κρέμασαν ένα ηλεκτρικό, ειδικό φανάρι στη ζώνη, και μου έδωσαν ένα ντουφέκι. Ήμουν έτοιμος πια, αλλ' έτσι όπως ήμουν ντυμένος, μου ήταν αδύνατο να κάνω έστω κι ένα βήμα. Οι άντρες του πληρώματος μας έσπρωξαν σε μια διπλανή καμπίνα και κλείστηκε πίσω μας η στεγανή πόρτα. Βαθύ σκοτάδι απλωνόταν γύρω μας. Σε λίγο άκουσα ένα βόμβο κι ένιωσα τα πόδια μου και, σιγά σιγά, όλο μου το σώμα να παγώνει. Είχαν ανοίξει μιαν άλλη πόρτα και το νερό της θάλασσας είχε εισχωρήσει μέσα στην καμπίνα, που, σε λίγο, την πλημμύρισε. Ένα ημίφως απλώθηκε τώρα γύρω μας. Μπορούσα να βαδίζω και, χωρίς να το καταλάβω σχεδόν, βρέθηκα στο βυθό της θάλασσας.

Είναι αδύνατο να περιγράψω τι ένιωθα την ώρα εκείνη.

Ο πλοίαρχος Νέμος πήγαινε μπροστά κι ο σύντροφός του ακολουθούσε, λίγα βήματα πιο πίσω. Ο Σύμβουλος κι εγώ βαδίζαμε πλάι πλάι, σα να μπορούσαμε ν' ανταλλάξουμε τις εντυπώσεις μας. Όλα εκείνα τα βαριά πράγματα που φορούσαμε έχαναν από το βάρος τους τόσο, όσο ήταν το νερό που μετατόπιζαν, κι έτσι μπορούσαμε να κινούμαστε ελεύθερα.

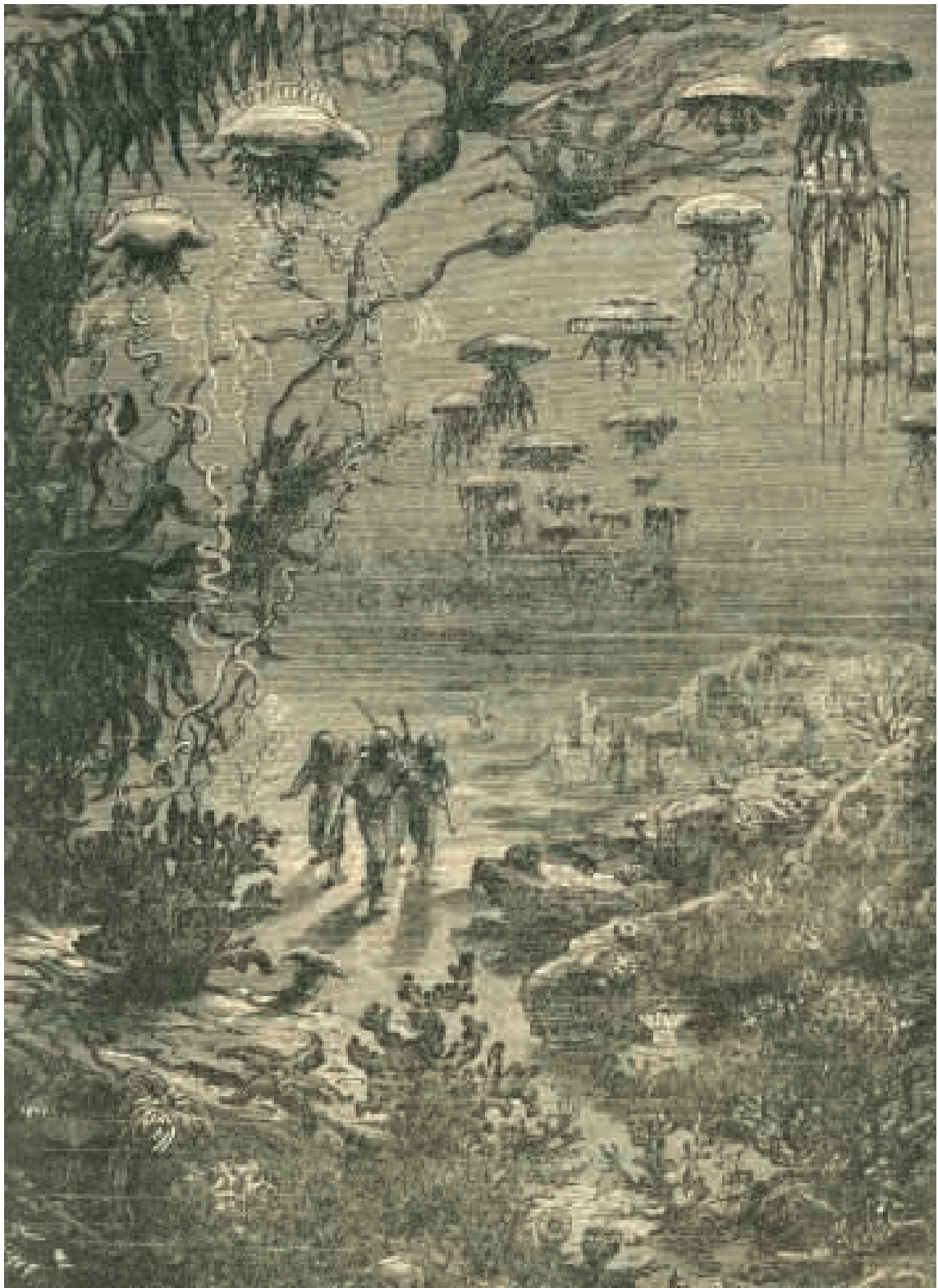
Πάνω από το κεφάλι μου έβλεπα την επιφάνεια της θάλασσας που ήταν γαλήνια. Βαδίζαμε πατώντας σε λεπτή άμμο, ομαλή κι όχι ρυτιδωμένη,* όπως στους γιαλούς. Κι αυτή η αμμουδιά αντανακλούσε με καταπληκτική ένταση τις ακτίνες του ήλιου. Θα με πιστέψουν άραγε, άμα πω ότι στο βάθος εκείνο, κάπου δώδεκα μέτρα δηλαδή, έβλεπα καθαρά, σα να ήμουν μέρα, στο ύπαιθρο;

Προχωρήσαμε έτσι κάπου ένα τέταρτο. Σιγά σιγά το σκάφος τού «Ναυτίλου» χανόταν πίσω μας.

Σε λίγο άρχισα να διακρίνω κάτι βράχους. Η ώρα ήταν τότε δέκα κι οι ακτίνες του ήλιου, καθώς έσπαζαν πάνω στην επιφάνεια της θάλασσας, έδιναν φαντασμαγορικά χρώματα στην υποβρύχια άνθηση που αντίκριζα. Πολυάριθμα μαλάκια* ζούσαν στο μαγικό εκείνο βυθό και πονούσε η καρδιά μου που τα πατούσα.

* Ζαρωμένη

* υδρόβια ζώα χωρίς αρθρώσεις

Το δάσος του νησιού Κρέσπο

* κατηφορικό

* σούρουπο

* λάμπες

Μετά την αμμουδιά διασχίσαμε μια έκταση γεμάτη φύκια, πελαγίσια φυτά, που ακόμα τα κύματα δεν τα 'χανε ξεριζώσει. Ήταν σαν ένα λιβάδι από πυκνή χλόη. Συγχρόνως, πάνω από τα κεφάλια μας, επέπλεαν άλλα φύκια.

Κόντευε πια μεσημέρι. Ήδη το έδαφος άρχισε να γίνεται κατωφερικό,* κι όταν φτάσαμε σε βάθος εκατό μέτρων, γύρω μας απλώθηκε ένα κοκκινωπό λυκόφως.* Ωστόσο, βλέπαμε αρκετά και δεν ήταν ανάγκη να βάλουμε σ' ενέργεια τις ηλεκτρικές μας λυχνίες.*

Ο πλοίαρχος Νέμος στάθηκε τότε και μου έδειξε με το δάχτυλο κάτι σκοτεινούς όγκους που μόλις διακρίνονταν, σε μικρή απόσταση.

– Αυτό θα είναι το δάσος του νησιού Κρέσπο, σκέφτηκα.

Και δε γελιόμουν.

Δραστηριότητες

1. Πώς φαντάζεστε το νησί Κρέσπο που συνάντησαν στο δρόμο τους οι άνδρες του Ναυτίλου;
2. Μπορείτε να φέρετε στο μυαλό σας την επιστροφή των ανδρών στον Ναυτίλο;
3. Διαβάστε τη συνέχεια της ιστορίας στο βιβλίο του Ιουλίου Βερν. Μοιάζει αυτή με τη συνέχεια που εσείς δώσατε στην ιστορία;

Ιούλιος Βέρν (1828 - 1905)

Γάλλος συγγραφέας, πατέρας του μυθιστορήματος επιστημονικής φαντασίας. Στα βιβλία του κυριαρχεί το φανταστικό, συνδυασμένο με την περιπέτεια στο διάστημα, στους βυθούς της θάλασσας, στα πέρατα του κόσμου. Από τα έργα του είναι γνωστά: *Από τη γη στη σελήνη*, *Ταξίδι στο κέντρο της γης*, *Ο δεκαπενταετής πλοίαρχος*, *Τα παιδιά του πλοίαρχου Γκραντ*, *Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες*.

Πρόταση για διάβασμα

Ρόαλντ Νταλ, *Ο γυάλινος ανελκυστήρας*, μετάφραση Κίρα Σίνου, εκδ. Ψυχογιός.

Ντιντιέ Λεβύ

Άντζελμαν

Ο κύριος Άγγελος ήταν ένας πολύ παράξενος γείτονας. Δεν έβγαινε ποτέ από το σπίτι του, ούτε και μιλούσε σε κανέναν. Μια μέρα, με είχαν στείλει οι γονείς μου ν' αγοράσω εφημερίδα. Συνάντησα τον κύριο Άγγελο στη σκάλα.

– Μια στιγμή να σας βοηθήσω, του φώναξα. Πήρα το καρτσάκι του και το σήκωσα.

– Ευχαριστώ, παιδί μου, μπορείς να πηγαίνεις τώρα, μου είπε. Σαν να βιαζόταν πολύ να με ξεφορτωθεί! Κι εγώ που μόλις είχα ανέβει επτά ορόφους για να τον βοηθήσω!

– Μήπως θα μπορούσα να έχω ένα ποτήρι νερό, παρακαλώ; τον ρώτησα.

– Ε... μου έχουν κόψει το νερό, μου απάντησε με ύφος όλο και πιο αμήχανο. Τότε, μια κοροϊδευτική φωνούλα ακούστηκε από μέσα:

– Δεν είναι σωστό να λέμε ψέματα, κύριε Άγγελε! Από το βάθος του διαμερίσματος έκανε την εμφάνισή του ένα παράξενο μικρό ρομπότ που προχωρούσε πάνω σε δύο ροδάκια.

– Καλημέρα, καλημέρα! είπε δυνατά. Χαίρομαι ιδιαίτερος που βλέπω και μια καινούρια φάτσα, έκανε το ρομπότ. Το όνομά μου είναι Άλφι.

– Εμένα Αρνό. Μένω στον πρώτο, του απάντησα σφίγγοντάς του το χέρι. Ενώ ο κύριος Άγγελος μου έβαζε ένα ποτήρι νερό, εγώ παρατηρούσα τα πάντα γύρω μου. Είχα κάνει ένα άλμα στο χρόνο. Όλα ανήκαν σε μια άλλη εποχή: τα έπιπλα, τα φωτιστικά. Στους τοίχους ήταν κρεμασμένοι πίνακες, φωτογραφίες και αφίσες ενός ανθρώπου με πελώρια φτερά.

– Ποιος είναι αυτός ο άνθρωπος; ρώτησα.

– Ένας παλιός μου φίλος, μου αποκρίθηκε ο κύριος Άγγελος.

– Δεύτερο ψέμα σήμερα, κύριε Άγγελε, φώναξε το μικρό ρομπότ. Έλα τώρα, Αρνό, δεν τον αναγνωρίζεις;

Παρατήρησα προσεκτικά μια αφίσα για κάμποση ώρα και ξαφνικά φώναξα:

ANTZEAMAN

– Μα αυτός είστε σεις, κύριε Άγγελε!

– Αυτός είναι, πράγματι, μου το επιβεβαίωσε ο Άλφι. Ο κύριος Άγγελος, την εποχή του ήταν Άντζελμαν.

Πάνε χρόνια από τότε...

– Ο Άντζελμαν ήταν ο πρώτος σούπερ ήρωας, άρχισε να λέει ο Άλφι, ενώ καθόταν στον καναπέ. Είναι αυτός που εμφανίστηκε πριν απ' όλους τους άλλους: το Σούπερμαν, το Φάντομαν, το Φλάσμαν... Έλα κοντά μου, να σου δείξω κάτι, Αρνό. Το ρομπότ άνοιξε ένα άλμπουμ με φωτογραφίες.

Ο Άντζελμαν εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1938. Έσωσε ένα κοριτσάκι βγάζοντάς το από ένα διαμέρισμα που είχε πάρει φωτιά. Από τότε πρόσφερε τη βοήθειά του σε εκατοντάδες ανθρώπους σ' όλο τον κόσμο. Όταν βρισκόταν εκτός κινδύνου, ο Άντζελμαν εξαφανιζόταν στον ουρανό κάνοντας τέτοια ακροβατικά, που ο κόσμος έμενε με το στόμα ανοιχτό. Κυκλοφόρησαν γραμματόσημα με την εικόνα του. Όλα τα παιδιά ήθελαν να αγοράσουν τη στολή τού Άντζελμαν. Ο Άντζελμαν ήταν πια πραγματικό είδωλο. Όμως, λίγο καιρό αργότερα, έκαναν την εμφάνισή τους ο Φάντομαν, ο Φλάσμαν και μερικοί άλλοι, οι οποίοι άρχισαν να τον επισκιάζουν.* Αυτοί οι νέοι σούπερ ήρωες ήταν πιο δυνατοί, πιο γρήγοροι. Τα κατορθώματα του Άντζελμαν δεν εντυπωσίαζαν πια κανέναν. Τα φτερά του σκούριασαν σιγά σιγά. Βγήκε στη σύνταξη. Εγκαταστάθηκε σε ένα διαμέρισμα μαζί με τον πιστό του σύντροφο, τον Άλφι, και από Άντζελμαν έγινε κύριος Άγγελος. Ένας άνθρωπος σαν όλους τους άλλους – ή σχεδόν.

* παραμερίζουν

Ο Άλφι έκλεισε το άλμπουμ. Ο κύριος Άγγελος μας κοίταζε θλιμμένος και περήφανος μαζί. Εγώ ένιωθα έναν κόμπο στο λαιμό.

– Με περιμένουν οι γονείς μου, ψέλλισα.*

– Πες μου, θα ξανάρθεις να μας δεις; ρώτησε ο Άλφι.

– Και βέβαια θα 'ρθω, είπα και τους έσφιξα το χέρι.

* είπα μέσα από τα δόντια μου

Ξαναπήγα πολλές φορές στο σπίτι του κυρίου Άγγελου και του παράξενου μικρού ρομπότ του. Ο Άλφι είναι απίστευτα φλύαρος, είχε πάντα χιλιάδες πράγματα να διηγηθεί για τον κύριο Άγγελο. Κατάλαβαινες πολύ καλά ότι τον λάτρευε. Όσο για τον κύριο Άγγελο, αυτός περνούσε τα απογεύματά του πάνω στη στέγη της πολυκατοικίας. Έκανε διάφορους υπολογισμούς με τη βοήθεια κάποιων παράξενων

οργάνων. Ο κύριος Άγγελος ήθελε να ξαναγίνει Άντζελμαν για τελευταία φορά. Ο Άλφι κι εγώ παρακολουθούσαμε μαγεμένοι όλες του τις προετοιμασίες.

Η μεγάλη μέρα έφτασε τελικά: Ντυμένος με τη στολή του ο κύριος Άγγελος αχτινοβολούσε.

- Μπορείς να αρχίσεις την αντίστροφη μέτρηση, Άλφι, φώναξε.
- 10, 9, 8...

Ο Άλφι έφτασε στο 0. Πάτησε το κουμπί που έβαλε σε κίνηση το σύστημα ανάφλεξης. Ο Άντζελμαν ξεδίπλωσε τα φτερά του και σηκώθηκε ψηλά στον αέρα μέσα σ' ένα μεγαλειώδες σύννεφο καπνού. Τέλεια απογείωση. Ο Άντζελμαν συνέχιζε να ανεβαίνει, κάνοντας εκπληκτικά ακροβατικά. Μετά από λίγο δε φαινόταν παρά μία μικροσκοπική άσπρη κουκκίδα, που χάθηκε κι αυτή μέσα στον απέραντο ουρανό.

Το σκοτάδι άρχισε να πέφτει. Ο Άλφι κι εγώ περιμέναμε να επιστρέψει.

- Μα τι κάνει τόση ώρα; είπα ανυπόμονος.
- Ο Άλφι σήκωσε τα μεγάλα μάτια του και με κοίταξε.
- Δε θα ξαναγυρίσει, Αρνό.
- Τι εννοείς δε θα ξαναγυρίσει, Άλφι;
- Ο Άντζελμαν έφυγε, Αρνό. Για πάντα.
- Μα να φύγει έτσι, χωρίς ούτε ένα αντίο και να σ' αφήσει ολόμοναχο!

– Δε μ' άφησε ολομόναχο αφού έχω εσένα, είπε απαλά ο Άλφι. Χρόνια ολόκληρα σχεδίαζε αυτό το ταξίδι. Το μόνο που περίμενε ήταν να συναντήσει κάποιον στον οποίο θα μπορούσε να με εμπιστευτεί. Κι αυτός ο άνθρωπος είσαι εσύ, Αρνό.

Ο Άλφι ήρθε να μείνει σπίτι μας. Οι γονείς μου τον περνάνε για ένα από κείνα τα γιαπωνέζικα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Κάποτε ίσως να τους διηγηθώ όλη την ιστορία... Ο Άλφι κι εγώ δε μιλάμε ποτέ για τον κύριο Άγγελο. Είναι το μυστικό μας. Απλά, πού και πού, τα χαράματα, όταν όλος ο κόσμος ακόμα κοιμάται, ανεβαίνουμε στη στέγη και κοιτάζουμε τον ουρανό. Αν αρχίσει να με πιάνει θλίψη, ο Άλφι πιάνει με το χέρι του το χέρι μου. Κι όταν σου κρατάει το χέρι ένας φίλος, η θλίψη πετάει γρήγορα μακριά.

Δραστηριότητες

1. Για ποιους λόγους ο κύριος Άγγελος ήταν ένας παράξενος γείτονας;
2. «Όταν σου κρατάει το χέρι ένας φίλος, η θλίψη πετάει γρήγορα μακριά»: Πώς νιώθεις εσύ για τον καλύτερό σου φίλο ή την καλύτερή σου φίλη;
3. Ο κύριος Άγγελος επιστρέφει στη γειτονιά σας. Πώς θα τον υποδεχτείτε;

Ντιντιέ Λεβύ (Didier Levy 1964)

Γάλλος δημοσιογράφος. Έχει γράψει πολλές ιστορίες με θέμα το παιδί και την καθημερινότητά του. Το γράψιμό του διακρίνεται για την ευαισθησία και το χιούμορ του. Μερικά από τα βιβλία του, που δεν έχουν ακόμη μεταφραστεί στα ελληνικά είναι: *Το φιλί*, *Ο Ερνέστος*, *Η γιαγιά Αλμπέρτα*, *Πετάω σαν πατάτα*.

Προτάσεις για διάβασμα

Σιλβέν Τριντέλ, *Μακάρι να ήμουν ο ιπτάμενος ήρωας*, μετάφραση Ειρήνη Μάρρα, εκδ. Κέδρος.
Ντιμίτρι Ινκίοφ, *Τράνζης το μικρό ρομπότ*, μετάφραση Κίρα Σίνου, εκδ. Ψυχογιός.

Κίρα Σίνου

Συνάντηση στο διάστημα

Ομάδα επιστημόνων από τη Γη ταξίδεψε σε έναν πλανήτη για να εγκαταστήσει έναν σταθμό. Μαζί τους πήραν κι έναν μικρό, τον Κώστα. Μόλις έφτασαν, αντίκρισαν ξαφνικά μια ομάδα εξωγήινων. Ο Μαρίνος, ο πατέρας του Κώστα, προσπάθησε να συνεννοηθεί μαζί τους, όμως δεν τα κατάφερε. Ένας από τους εξωγήινους ύψωσε το χέρι του, δείχνοντας κάτι στον ουρανό. Οι γήινοι νόμισαν ότι οι εξωγήινοι τους απειλούν κι ήταν έτοιμοι να τους επιτεθούν.

Γύρισε το κεφάλι του. Δίπλα του στεκόταν ο μικρός εξωγήινος. Ο Κώστας αντίκρισε μέσα από το γυαλί στο κράνος τα ορθάνοιχτα από το φόβο μάτια του παιδιού. Ο μικρός ένιωθε το ίδιο όπως και αυτός. Καταλάβαινε πόσο κρίσιμη ήταν η στιγμή. Μα δεν πρέπει να ήταν ο μόνος λόγος που τον πλησίασε ο μικρός εξωγήινος. Ο Κώστας πρόσεξε ότι τα μάτια του μελετούσαν το δικό του κράνος ψάχνοντας για κάτι. Το λεπτό χέρι σηκώθηκε ξαφνικά κι απλώθηκε. Ο Κώστας έκανε να πισωπατήσει, μα το παιδί τον πρόλαβε. Ένα από τα τρία δάχτυλα πάτησε κάποιο κουμπάκι στο κράνος και την ίδια στιγμή ο Κώστας άκουσε στ' αυτιά του μια ψιλή φωνή. Και δεν την άκουγε μονάχα, αλλά καταλάβαινε κιόλας τι του έλεγε:

– Πρέπει να τους σταματήσουμε προτού γίνει το κακό. Οι δικοί σου ξαφνιάστηκαν τόσο από την απρόσμενη συνάντηση, που δε σκέφτηκαν να προσαρμόσουν το μήκος κύματος της συσκευής σας, κι έτσι δεν άκουσαν λέξη απ' αυτά που προσπαθούσαν να τους πουν οι δικοί μου.

– Ωχ, τι πάθαμε! έκανε ο Κώστας, ώστε ο αυτόματος μεταφραστής λειτουργούσε, όμως το μήκος κύματος ήταν λανθασμένοι! Σωστά τα λες, φίλε, τρέχα να το εξηγήσεις στους δικούς σου κι εγώ θα σταματήσω τους δικούς μου προτού είναι αργά.

* Ξεπεράστηκε

* μικρό σκάφος

Αργότερα, όταν ο κίνδυνος της συμπλοκής αποσοβήθηκε* και οι αστροναύτες από τους δυο διαφορετικούς κόσμους κάθονταν δίπλα δίπλα κοντά στην άκατο,* ο Μαρίνος ρώτησε:

* μικρό πλανήτη

– Πώς βρεθήκατε εσείς εδώ; Προτού προσγειωθούμε ελέγξαμε καλά τον αστεροειδή* και δεν είδαμε κανένα διαστημόπλοιο.

– Στείλαμε το διαστημόπλοίο μας να μας φέρει τα υλικά που μας χρειάζονται για το χτίσιμο.

– Πρόκειται να χτίσετε εδώ; πετάχτηκε ο Δημοσθένης. Εδώ στην ερημιά;

– Ακριβώς εδώ, απάντησε ο αρχηγός των άλλων. Θα κατασκευάσουμε έναν ενδιάμεσο σταθμό. Ερχόμαστε από το Α του Κενταύρου. Ανακαλύψαμε ότι σ' ένα μικρό ηλιακό σύστημα στην άκρη του Γαλαξία μας υπάρχει ένας πλανήτης όπου οι συνθήκες είναι κατάλληλες για την ανάπτυξη οργανισμών ομοίων με τους δικούς μας, κάτι πολύ σπάνιο σ' ολόκληρο το διάστημα, κι έτσι ξεκινήσαμε να τον εξερευνήσουμε.

– Χα, χα, χα! γέλασε ο πατέρας του Κώστα. Πρόκειται δηλαδή να μας κάνετε επίσκεψη. Κοίτα όμως σύμπτωση! Και μεις έχουμε εντολή να εγκαταστήσουμε εδώ αποθήκες καυσίμων για τα διαστημόπλοιά μας, που θα ταξιδέψουν στο δικό σας ηλιακό σύστημα.

– Για φαντάσου! έκανε ένας από τους εξωγήινους. Να συνεργαστούμε τότε και να κατασκευάσουμε μαζί το διαπλανητικό σταθμό, έτσι που να είναι κατάλληλος και για σας και για μας;

– Πολύ καλή ιδέα, συμφώνησε ο Μαρίνος. Ο σταθμός θα εξυπηρετήσει όλους μας.

Δραστηριότητες

1. Βρίσκουμε στο κείμενο τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται η τεχνολογία και τα επιτεύγματά της. Μπορούμε να συζητήσουμε γι' αυτούς.
2. Γράφουμε ένα κείμενο για μια μελλοντική συνάντηση των δύο κόσμων (των αν-θρώπων της Γης και των όντων του πλανήτη από το Α του Κενταύρου).

Κίρα Σίνου (Ροστόφ Ρωσίας)

Έχει γράψει διηγήματα και μυθιστορήματα για παιδιά και εφήβους. Μερικά έργα της είναι: *Στη χώρα των μαμούθ*, *Το αίνιγμα του πύργου*, *Το τέλος των τεράτων*.

Πρόταση για διάβασμα

Ουμπέρτο Έκο, *Οι τρεις κοσμοναύτες*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο τίτλος του *Ανθολογίου*,
Στο σκολειό του κόσμου, προέρχεται από τη
«Φλογέρα του βασιλιά» του Κωστή Παλαμά.

«Πέσαν τ' άνθη στην ποδιά σου,
άστρα γέμισε ο γιαλός»
(κείμενα για τη φύση και την οικολογία)

Ο τίτλος της ενότητας προέρχεται
από το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου
«Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού»
(*Ποιήματα*, τ. 3^{ος}) και το μότο
από τον *Ήλιο τον ηλιότορα* του Οδυσσέα Ελύτη.

1. Μάνος Κοντολέων, «Το πορτοκάλι και μια ηλια-
χτιδα», από το βιβλίο *Ένα συρτάρι γεμάτο όνειρα*,
Άγκυρα, Αθήνα 1988.
2. Λέο Μπουσκάλια, «Η πτώση του φύλλου που το
έλεγαν Φρέντυ», από το ομώνυμο βιβλίο, μετά-
φραση Μπάμπη Γραμμένου, Γλάρος, Αθήνα 1991.
3. Ντάιαν Σέλντον, «Το τραγούδι της φάλαινας», από
το ομότιτλο βιβλίο, μετάφραση Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη,
Ρώσσης, Αθήνα 1995.
4. Ζωή Βαλάση, «Όπου η Τρελούτσικη γίνεται ένας
ήλιος αρμυρός, ήλιος θαλασσινός», από το βιβλίο
Τα μαγικά μολύβια, Κέδρος, Αθήνα 3^η 1985.
5. Μαρριάννα Κριεζή – Ρεγγίνα Καπετανάκη, «Έκτακτα
μέτρα στη Λιλιπούπολη για το νέφος», από το δίσκο
Εδώ Λιλιπούπολη.
6. Νίκος Γκάτσος, «Ο εφιάλτης της Περσεφόνης»,
από το *Φύσα, αεράκι, φύσα με, μη χαμηλώνεις*
ίσαμε, Ίκαρος, Αθήνα 3^η 1995.
7. Χρήστος Μπουλώτης, «Η χελωνίτσα Καρέττα-
Καρέττα και το παλιό Φολκσβάγκεν», από το ομώνυμο
βιβλίο, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα 1995.

«Και πάμε. Εμάς προσμένει το σπιτάκι»
(κείμενα για την οικογένεια)

Ο τίτλος της ενότητας είναι από τη συλλογή
του Κωστή Παλαμά «Τα δεκατετράστιχα»
(*Άπαντα*, τ. 7^{ος}) και το μότο από το ποίημα
του ίδιου «Το σπίτι που γεννήθηκα»,
της συλλογής «Τα παράκαιρα» (*Άπαντα*, τ. 7^{ος}).

8. Γιάννης Ρίτσος, «Πρωινό άστρο», από τα *Ποιήματα*
1930-1960 (2^{ος} τόμος), Κέδρος, Αθήνα 5^η 1974.
9. Ρούντο Μόριτς, «Πώς βάφτηκαν κόκκινα τ' αστε-
ράκια», από το βιβλίο *Ιστορίες του δάσους*, μετά-
φραση Ντίνας Σιδέρη – Κώστα Ασημακόπουλου,
Δωρικός, Αθήνα χ.χ.
10. Θέτη Χορτιάτη, «Λούνα παρκ, παππούλη μου!», από
την *Ανθολογία παιδικής ποίησης*, Λιβάνης, Αθήνα
2000.
11. Μερσέ Κόμπανυ, «Η ιστορία του Ερνέστου», από
το ομώνυμο βιβλίο, μετάφραση Τζένη Γαβαλάκη,
Πατάκης, Αθήνα 5^η 2000.

«Κόκκινη κλωστή δεμένη...»
(κείμενα από την παράδοση)

Ο τίτλος της ενότητας είναι στερεότυπη φράση
των λαϊκών παραμυθιών. Το μότο προέρχεται
από δημοτικό τραγούδι.

12. «Λιοντάρι και αγριόχοιρος», από το βιβλίο της Έλ-
λης Αλεξίου *Μύθοι του Αισώπου*, Καστανιώτης,
Αθήνα 2^η 1986.
13. Τάσος Αποστολίδης – Κώστας Βουτσάς, «Το
λιοντάρι και το αγριογούρουνο», από το βιβλίο *Οι*
μύθοι του Αισώπου σε κόμικς, εκδ. Γράμματα, Αθή-
να χ.χ., τ. 1^{ος}.
14. Λαϊκό παραμύθι, «Ο ποντικός κι η θυγατέρα του»,
από τα *Ελληνικά παραμύθια*, τ. Α', εκλογή Γ.Α.
Μέγα, Εστία, Αθήνα 11^η 1998.
15. Χάρης Σακελλαρίου, «Ο θεός Διόνυσος», από το
βιβλίο *Ελληνική μυθολογία (Οι θεοί)*, Μίνωας, Αθή-
να χ.χ.
16. Νανά Νικολάου, «Γλωσσοδέτης», από τον ψηφιακό
δίσκο του Νότη Μαυρουδή, *Χάρτινο καράβι*.
17. «Παροιμίες», από *Το βιβλίο όλων των χωρών: Εικο-
νογραφημένος ποιητικός άτλαντας*, Δεληθανάσης,
Αθήνα 3^η 1992.
18. «Παροιμιόμυθοι», από το βιβλίο *Νεοελληνικοί πα-
ροιμιόμυθοι*, επιμ. Δ.Σ. Λουκάτος, Ερμής, Αθήνα
1972.
19. «Αινίγματα», από τα *Νανουρίσματα, Ταχαρίσμα-
τα, Παινήματα...*, εκδ. Θυμάρι, Αθήνα 2^η 1994, και από
το βιβλίο του Μηνά Αλεξιάδη *Καρπαθιακή λαογρα-
φία, Όψεις του λαϊκού πολιτισμού*, Πνευματικό Κέν-
τρο Δήμου Καρπάθου, Αθήνα 2001.
20. «Λογοπαίχνιδο», από τα *Νανουρίσματα, Ταχαρί-
σματα, Παινήματα...*, εκδ. Θυμάρι, Αθήνα 2^η 1994.
21. «Ο μόχθος της μύγας», από τα *Παραμύθια της Κα-
λαβρίας*, λογοτεχνική απόδοση Παντελής Ζούρας,
Ακρίτας, Αθήνα 2003.
22. Πιπίνα Τσιμικάλη, «Ο Πρασινοσκούφης», από το ο-
μότιτλο βιβλίο, Αστήρ, Αθήνα 2^η 1958.
23. «Υπνε μου, έπαρέ μου το», από τα *Νανουρίσματα,*
Ταχαρίσματα, Παινήματα..., εκδ. Θυμάρι, Αθήνα
2^η 1994.

«Ψαλμωδίες γλυκές με τα πρώτα πρώτα Δόξα Σοι»
(κείμενα για τη θρησκεία)

Ο τίτλος της ενότητας προέρχεται από
Το άξιον εστί του Οδυσσέα Ελύτη,
και το μότο από το ποίημα
«Πρόσωπο με πρόσωπο»
της συλλογής *Ηλιακός λύχνος*
του Νικηφόρου Βρεττάκου.

24. Νικηφόρος Βρεττάκος, «Η Ειρήνη, ο Ιησούς και το πουλί», από τα *Ποιήματα*, τ. Β΄, Τρία Φύλλα, Αθήνα 2^η1984.
25. Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ, «Είσαι ο ουρανός ο απέραντος», από τα *Ποιήματα*, μετάφραση Κ. Τρικογλίδη, εκδόσεις Γ. Μόσχου, Αθήνα χ.χ.
26. Έλσα Χίου, «Ο Νορντίν στην εκκλησιά», από το βιβλίο *Η νενέ η Σμυρνιά*, Καστανιώτης, Αθήνα 1993.
27. Ντίνα Χατζηνικολάου, «Η δική μου προσευχή», από τη συλλογή ποιημάτων *Χρυσό καλοκαίρι*, Πατάκης, Αθήνα 1998.
28. «Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα της Κεφαλονιάς» από το ποίημα «Άγιος Βασίλης» (Νικολάου Δ. Τζουγανάτου, από το ανάτυπο «Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα της Κεφαλονιάς», *Παρνασσός*, τ. ΙΘ΄, τχ. 1, Αθήνα 1977).
29. Βούλα Μάστορη, «Τότε που πήγαμε βόλτα τον Επιδάφιο», από το βιβλίο *Εκείνη τη φορά*, Πατάκης, Αθήνα 2^η1997.
30. Κώστας Βάρναλης, «Η μάνα του Χριστού», από το βιβλίο *Ποιητικά*, Κέδρος, Αθήνα 1956.
- ❖
- «Όμορφη μου, καλή, γλυκιά πατρίδα»
(κείμενα από την Ιστορία)
Ο τίτλος της ενότητας είναι από το ποίημα του Λορέντζου Μαβίλη «Πατρίδα» (*Τα έργα του Λορέντζου Μαβίλη*), και το μότο από την ωδή του Ανδρέα Κάλβου «Εις Σάμον» (*Λύρα*).
31. Καλλιόπη Σφαέλλου, «Το ξύλινο άλογο», από το βιβλίο *Ιλιάδα* (διασκευή), Άγκυρα, Αθήνα 1989.
32. Ομήρου *Ιλιάδα*. «Ο Δούρειος ίππος», κείμενα Βασίλη Ρώτα, εικονογράφηση Α. Αβαγιανού (*Κλασικά Εικονογραφημένα*, αρ. 1276).
33. Νώντας Έλατος, «Ένας περίπατος στην πόλη», από το βιβλίο *Ο Χάρης του Θεαγένη*, Ιδεοθέατρον, Αθήνα 1999.
34. Ρήγας Βελεστινλής, «Θούριος», από το βιβλίο *Ρήγας*, έρευνα, συναγωγή και μελέτη Λ.Ι. Βρανούση, Βασική Βιβλιοθήκη, αρ. 10, Αετός Α.Ε., Αθήνα 1953.
35. «Το μικρό κλεφτόπουλο» (δημοτικό τραγούδι), από το βιβλίο του Ν. Γ. Πολίτου, *Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού*, εκδ. Ιστορική Έρευνα, Αθήνα χ.χ.
36. Διονύσιος Σολωμός, «Ελεύθεροι πολιορκημένοι», από τον Α΄ τόμο των *Απάντων*, *Ποιήματα*, επιμ. Λίνου Πολίτη, Ίκαρος, Αθήνα 1979.
37. Κώστας Καρυωτάκης, «Ο Διάκος», από το βιβλίο *Άπαντα τα ευρισκόμενα*, τ. Α΄, Ερμής, Αθήνα 1983.
38. Άλκη Ζέη, «Οι Γερμανοί και οι πρόκες», από το βιβλίο *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου*, Κέδρος, Αθήνα 5^η1996.
39. Λιλίκα Νάκου, «Ο Τζοβάνι», από τη συλλογή διηγημάτων *Η κόλαση των παιδιών*, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα χ.χ.
40. Μάρω Δούκα, «Εδώ Πολυτεχνείο...», από το βιβλίο *Η αρχαία σκουριά*, Κέδρος, Αθήνα 2^η1980.
41. Δημήτρης Ραβάνης-Ρεντής, «Χαρμόσυνο γεγονός», από το βιβλίο *Ρεπορτάζ για ένα ζεστό Νοέμβρη*, Κέδρος, Αθήνα 1974.
42. Μαρία Πυλιώτου, «Χαρούμενοι χαρταετοί», από την ομώνυμη συλλογή διηγημάτων, Λευκωσία 1976.
43. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Αιγιαλούσα», από την ποιητική συλλογή *Αιγιαλούσης επίσκεψις*, Άγρα, Αθήνα 2003.
- ❖
- «Υγεία μου, πλούτη μου»
(κείμενα για την υγεία και τον αθλητισμό)
Ο τίτλος της ενότητας προέρχεται από τις παροιμιώδεις φράσεις του λαού μας και το μότο από το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Ο Ολυμπιακός ύμνος» της συλλογής *Η ασάλευτη ζωή*.
44. Ευγένιος Τριβιζάς, «Η Δόνα Τερηδόνα», από το βιβλίο *Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας*, Καλέντης, Αθήνα 2001.
45. Σοφία Ζαραμπούκα, «Ο ωραίος Δαρειός», από το ομότιτλο βιβλίο *Ο ωραίος Δαρειός*, Πατάκης, Αθήνα 3^η2002.
46. Τζιάνι Ροντάρι, «Ο μαύρος ήλιος», από το δίσκο *Η ηχώ και τα λάθη της* (Σείριος LP SMH-85.020), πλευρά Α΄, διασκευή: Άννα Μαργαριτοπούλου, μουσική: Λένα Πλάτωνος, τραγούδι: Σ. Γιαννάτου (στίχοι Giannì Rodari).
47. Μάρω Λοϊζου, «Η Κατερίνα και ο Αόρατος στο σκοτάδι» από το ομότιτλο έργο, Πατάκης, Αθήνα 1988.
48. Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, «Η αιμοδοσία», από το *Σπίτι για πέντε*, Πατάκης, Αθήνα 1987.
49. Γρηγόριος Ξενόπουλος, «Ο πονόδοντος του Γκρινιάρη», από *Τα πουλιά της αυλής*, εκδόσεις Αφοί Βλάσση, Αθήνα 1998.
50. Παντελής Καλιότσος, «Ένας αλλιώτικος ποδοσφαιρικός αγώνας», από το *Ένα σακί μαλλιά*, Πατάκης, Αθήνα 2^η1997.
51. Αγγελική Βαρελλά, «Σπύρος Λούης», από το βιβλίο *Καλημέρα, Ελπίδα*, Πατάκης, Αθήνα 2003.
- ❖
- «Να φτιάξω έναν κόσμο
που τίποτα δε θα του λείπει»
(κείμενα για την κοινωνία)
Ο τίτλος της ενότητας προέρχεται από το ποίημα «Ανασύνθεση» του Νικηφόρου Βρεττάκου, της συλλογής «Το βάθος του κόσμου» (*Τα Ποιήματα*, τ. 2^{ος}), και το μότο από το ποίημα του Walt Witman «Salut au monde» (Γουίτμαν, μετάφραση Χ. Βλαβιανός, εκδ. Πλέθρον, Αθήνα 1986).
52. Οδυσσέας Ελύτης, «Ο γλάρος», από *Τα Ρω του έρωτα*, Ψυλόν, Αθήνα 1^η1986.

53. Λίτσα Ψαραύτη, «Το περιβόλι του Σαμίχ», από *Το διπλό ταξίδι*, Πατάκης, Αθήνα ¹³1997.
54. Γιώργος-Μενέλαος Μαρίνος, «Το τραγούδι τού κλόουν», από *Τα τραγούδια μου*, Κέδρος, Αθήνα 1994.
55. Φωτεινή Φραγκούλη, «Παπούς και εγγονή», από *Το μισό πιθάρι*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.
56. Ναζίμ Χικμέτ, «Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά», από το έργο *Η στρατιά των πεινασμένων προχωρεί*, μετάφραση Τάσος Ιορδάνογλου, εκδόσεις Πρόδρομος Κυρκόπουλος, Θεσσαλονίκη 1987.
- ❖
- «Με προορισμό την επόμενη χιλιετία...»
(κείμενα για την τεχνολογία
και την επιστημονική φαντασία)
Ο τίτλος της ενότητας προέρχεται
από το ποίημα «Προσεχής αποβίβαση»
του Τίτου Πατρίκιου (*Αντικριστοί καθρέφτες*),
και το μόντο από το ποίημα
«Ο εφευρέτης κύριος Φάνης» του Γ.-Μ. Μαρίνου
(*Τα τραγούδια μου*).
57. Ρόαλντ Νταλ, «Η τρεχάλα», από το βιβλίο *Ο Απόθανος κος Φοξ*, μετάφραση Τόνια Καφετζάκη, Ψυχογιός, Αθήνα ⁴2003.
58. Ιούλιος Βερν, «Περίπατος στο βυθό της θάλασσας», από το έργο *Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τις θάλασσες*, Αστήρ, Αθήνα 1959.
59. Ντιντιέ Λεβύ (Didier Levy), «Αντζελμαν», από το ομότιτλο έργο, μετάφραση Λίλα Κονομάρα, Παπαδόπουλος, Αθήνα 2003.
60. Κίρα Σίνου, «Συνάντηση στο διάστημα», από τη συλλογή διηγημάτων *Η Λι Σι και οι έξι πειρατές*, Κέδρος, Αθήνα ³1999.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

- σ. 11 *Οι ηλιαχτίδες ταξιδεύουν* (φωτογραφία: Ρωμόλος Παρίσης).
- σ. 14 Νικόλαος Λύτρας, *Το γαϊδουράκι*, Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου.
- σ. 18 *Μεγάπτερη φάλαινα* (επεξεργασία: Δ. Παρίση).
- σ. 27 *Η αρπαγή της Περσεφόνης* (Ελληνική μυθολογία, *Οι θεοί*, τ. 2ος, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1986).
- σ. 32 *Καρέττα-Καρέττα* (δεξιά), *Μικρά νεογέννητα Καρέττα-Καρέττα* (αριστερά), *Greece*, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, 1995.
- σ. 38 *Φώκια Μονάχους-Μονάχους με το μικρό της*, *Greece*, ό.π., Αθήνα 1995.
- σ. 44 *Ήταν όλα τους παιδιά μου... Greece*, ό.π., Αθήνα
- σ. 47 *Αίσωπος* (απόδοση: Δ. Παρίση).
- σ. 53 *Το Μνημείο του Λυσικράτη* (Αθήνα, Πλάκα). Γκραβούρα, αρχείο Βάσως Ψαράκη.
- σ. 54 *Παράσταση από το διάζωμα του Μνημείου του Λυσικράτη* (επεξεργασία: Δ. Παρίση).
- σ. 56 *Το Μνημείο του Λυσικράτη* (φωτογραφία: Ρωμόλου Παρίση).
- σ. 78 *Κάλαντα* (Μυτιλήνη). Φοίβος Ανωγειανάκης, *Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα*, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 1976.
- σ. 80 *Επιτάφιος* (Ευαγγελίστρια, Σκιάθος) (φωτογραφία: Ρωμόλου Παρίση).
- σ. 82 *Τοιχογραφία της Μονής Σταυρονικήτα* (επεξεργασία: Δ. Παρίση).
- σ. 90 Βικέντιος Λάντσας, *Ακρόπολη*. Χρυσάνθος Χρήστου, *Εθνική Πινακοθήκη, Ελληνική ζωγραφική 19ος-20ός αιώνας*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1992.
- σ. 93 *Η Χάρτα του Ρήγα*. *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού (1770-2000)*, εφημ. *Τα Νέα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τ. 2ος.
- σ. 95 Θεόδωρος Βρυζάκης, *Η Εξοδος του Μεσολογγίου*. Χρυσάνθος Χρήστου, *Εθνική Πινακοθήκη, Ελληνική ζωγραφική 19ος-20ός αιώνας*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1992.
- σ. 98 Θεόφιλος Χατζημιχαήλ, *Αθανάσιος Διάκος*. Θεόφιλος, *ζωγραφικοί πίνακες*, Δήμος Μυτιλήνης - Μουσείο Θεόφιλου, Αθήνα 1986.
- σ. 109 *Φωτογραφίες από τον καιρό της Κατοχής*. *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, ό.π.
- σ. 111 *Η νύχτα στο Πολυτεχνείο* (φωτογραφία). Γιάννης Φάτσης, *Πολυτεχνείο '73*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1983.
- σ. 112 *Στον αυλόγυρο του Πολυτεχνείου* (φωτογραφία), ό.π.
- σ. 114 *Συνθήματα του Πολυτεχνείου* (φωτογραφία), ό.π.
- σ. 118 *Μετά την εισβολή, το 1974* (φωτογραφία). *Η κατεχόμενη γη μας*. Υπουργείο Παιδείας - Διεύθυνση Εκπαίδευσης - Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Λευκωσία 1993.
- σ. 120 *Κύπρος, Κατεχόμενα* (φωτογραφία), ό.π.
- σ. 147 *Ο ολυμπιονίκης Σπύρος Λούης* (φωτογραφίες της εποχής). *Οι Ελληνες ολυμπιονίκες*, εφημ. *Ελεύθερος Τύπος*, Αθήνα.
- σ. 149 *Ο Λούης τερματίζει* (αναπαράσταση), ό.π.
- σ. 159 *Γιώργος-Μενέλαος Μαρίνος* (φωτογραφία), *Τα τραγούδια μου*, Κέδρος, Αθήνα 1994.
- σ. 171 *Το δάσος του νησιού Κρέσπο*. Ιούλιος Βερν, *20.000 λέυκες υπό την θάλασσα*, μετάφραση Γεωργίου Δ. Παπαϊωάννου, Εκδοτικός Οίκος Ιωάννου Σιδέρη, Αθήνα χ.χ.

ΤΕΛΟΣ

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης δώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.